Cena 60 gr.

NIWA
Organ Z.G. Białoruskiego
Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

Ніва

Цана 60 гр.

Орган
ГП Беларускага
грамадска культурнага таварыства

№ 49 (145) БЕЛАСТОК, 7 СНЕЖНЯ 1958 года ГОД III

Райскія паўстанцы

Калі чуеш нешта аб Райску, міжволі, як кашмарны прывід, гойсаюць перад вачыма чорныя, у пунсовых плямах, плакатныя літары, якія наводзілі жах на цэлую Беласточчыну... 140 асоб расстраляна... Рэшта вывезена... вёска спалена...

Такім застаўся Райск з часоў нямецкай акупацыі. На такой мове размаўлялі з беларусамі гітлераўцы.

Потым малюецца іншы вобраз. Вызваленне. Як жураўлінымі стаі, вяртаюцца да сваіх гнёзд раскіданыя па белаому свету людзі. У Райск вярнуліся толькі жанчыны. Цяжкі гэта быў зварот. Усіх мужчын акупант расстраляў. На месцы, дзе калісь стаяла вёска, расла крапіва, а побач запала ў зямлю супольная магіла, у якой ляжаць бацькі, мужы, сыны, браты. Навет брук фашысты вырвалі і, каб следу па вёсцы не засталася зааралі дарогу.

Але не здолелі яны зламаць волі да жыцця. Жанчыны з Райска выкапалі зямлянкі і распачалі не лёгкі новы шлях. Пры дапамозе народнай улады вёска хутка паднялася з руін.

Такім ёсць Райск сёння.

А які ён быў да вайны?

Канец 20-ых і пачатак 30-ых гадоў на Бельшчыне характэрны буйным узростам Камуністычнай партыі. У гэты час у Бельскім павеце было каля 3.000 актыўных членаў партыі. Партыйныя «ячэйкі», як іх называлі, выраслі, як грыбы пасля дажджу. Паўсталі яны і ў Райску. На весну 1934 года у Райску было 4 «ячэйкі» — дзве партыйныя і дзве камсамольскія.

Дзейнасць КПЗБ карысталася шырокай падтрымкай сярод беднякоў і сераднякоў, таму што бараньба, якую вяла партыя, адпавядала інтарэсам гэтых слаёў сялянства. Вёску ўрад мараў падаткамі. Секвестратар — прадстаўнік пануючага ладу — быў побач з паліцэйскім самым ненавісным «ужэндзікам». Сяляне, якім не пад сілу было плаціць цяжкія падаткі, хавалі перад секвестратарам апошні свой дабытак, а часта выкідалі секвестратара за парог.

Каб налаць гэтай бараньбе арганізаваны парадак, па ініцыятыве партыйных арганізацый пачалі паўставаць антыпадаткоўыя камітэты, на чале якіх часта станавіліся камуністы.

І вось наступіла восень 1934 года.

4 кастрычніка ў Райск прыехаў з Бельска секвестратар Браніслаў Маркевіч. Тут жа выдаў ён загад, каб жыхары вёскі плацілі падаткі. Ніхто не падпарадкаваўся гэтаму загаду. Тады секвестратар пачаў дзейнічаць. Калі ён направіўся да каморы Міхася Чарняка, той адпіхнуў секвестратара, зачыніў дзверы і заявіў: — «Ты там нічога не палажыў».

Секвестратар падаўся да Ямельяна Ясюка. Але і тут сустрэлі належна. Ямельян Ясюк вырваў з рук секвестратара свой кажух, які намерваўся той забраць, а сын Мікола ўзяў няпрошанага госця за каўнер і выставіў з каморы ў сені.

Даніла Паўлючук «вітаў» секвестратара з паленам у руках.

Куды б секвестратар не заступаў, усюды сустракаў аднолькавы адказ: «Выбірайся вон!»

Секвестратар вымушаны быў пакінуць Райск. 8 кастрычніка вярнуўся. На гэты раз не сам. Прывёў з сабой яшчэ другога секвестратара Шлягера і чатырох паліцэйскіх на чале з пшадоўнікам Вшэбароўскім. Кампанія накіравалася да хаты Міколы Мельнічука. Калі секвестратар «засеквестраваў» палатно, жонка Мельнічука падняла лямант. Да хаты ўціснулася некалькі жанчын, а перад хатай сабраўся натоўп людзей. У першых радах стаялі жанчыны і дзеці, ззаду мужчыны. Заклік пшадоўніка Вшэбароўскага, каб разышліся, не зрабіў на натоўпе ніякага ўражання, натоўп павялічваўся і націскаў. Паліцэйскія атрад з секвестратарамі адступіў з сёскі.

Павятовы камендант паліцыі, надкамісар Адам Чарнажынскі пры дапамозе сваіх агентаў хутка расшыфраваў такое арганізаванае становішча сялян з Райска. Ён узяў з сабой 28 паліцэйскіх і ноччу з 12 на 13 адправіўся ў Райск, каб арыштаваць самых актыўных камуністаў.

Калі паліцэйскі атрад увайшоў у вёску, раздаліся крыкі: «Пажар!» На гэты сігнал жыхары Райска выбеглі з хат і пачалі бараніць камуністаў, якіх паліцэйскія хацелі арыштаваць і якія, забарыкадаваўшыся ў сваіх хатах, энергічна бараніліся. Пайшлі ў рух паліцэйскія палкі, натоўп вымушан быў адступіць. Паліцы з вялікім намаганнем усё ж удалося арыштаваць вызначаных раней камуністаў і адвесці іх у Бельск.

Ранкам паліцыя зноў нахлынула на Райск і пачала праводзіць вобыскі. Паліцэйскія перацраслі 4 будынкі і пасоўваліся вуліцай у кірунку царквы. Раптам з-за могілак паляўся натоўп, чалавек ля 200.

Натоўп рушыў на паліцыю. На чале сялян ішлі Хвёдар Савіцкі, Аляксандр Семянюк, Хвёдар Гадзіна, Андрэй Кучка і Юльян Белах.

Надкамісар Чарножынскі загадвае разыйсціся, але натоўп не слухае і наступае. Тады паліцыя рассыпаецца ў тыральеру і сама пераходзіць у наступленне.

Але сяляне не спалохаліся. — Хлопцы, біць праклятых гадаў! — крыкнуў Аляксандр Семянюк, і на паліцыянтаў пасыпаліся камяні.

(Працяг на стар. 2)

Незвычайны вечар

Вечар 27 лістапада быў незвычайным вечарам для жыхароў вёскі Кленікі. Адбылася тут вечарына з выпадку саракавой гадавіны КПП і КПЗБ.

Школа была запоўнена жыхарамі Кленік і суседніх вёсак. Перад прысутнымі выступіў А. Закройшчык, які вельмі многа сказаў аб дзейнасці КПЗБ. Пасля даклада Закройшчыка вучні кленіцкай школы дакламавалі беларускія, рускія, польскія вершы і праспявалі некалькі песень. Затым выступіла група моладзі з Кленік пад кіраўніцтвам Уладзіміра Касцючука. Моладзь выканала некалькі польскіх, беларускіх і рускіх песень, частушак і танцаў. Неабходна падкрэсліць, што моладзь кленіцкая вельмі здольная. Такія, напрыклад, як Марыся Антанюк, Вася Купрыяновіч ці іншыя, хутка вывучылі мелодыі і словы песень.

Варта, каб БГ-КТ дапамагло арганізаваць нармальны, сталы, мастацкі гурток. Тады знікне смутак, п'янства і карты.

УЛАДЗІМІР ВАУРАНЮК
Кленікі
Гайнаўскі павет

У наступным нумары:

● **Піліп Пестрак** — «Голас рэвалюцыйнага Беластока»

● **Сяргей Анісаў** — «Ванда» (аб арыштаванні сакратара акруговага камітэта камсамола ў Беластоку).

● **Барыс Нікіцюк** — «Картуская Бяроза»

Вучоныя з Мінска ў Беластоку

На здымку: — выступае доктар гістарычных навук Ніна Каменская

У сувязі з 40-ой гадавінай з дня ўтварэння Беларускай ССР па запрашэнню Галоўнага Праўлення Таварыства польска - савецкай дружбы прыбылі ў Польшчу беларускія вучоныя — Ніна Васільеўна Каменская — доктар гістарычных навук і Сцяпан Парфёнавіч Маргунскі — член - карэспандэнт Акадэміі навук БССР.

У панядзелак — 1 снежня ў памяшканні ТПП-Р у Беластоку адбыўся семінар прысвечаны саракагоддзю Беларускай ССР, у якім прынялі ўдзел актыў ТПП-Р з Беластока, Альштына і Любліна, а таксама актыў БГ-КТ. У час семінара выступілі з дакладамі запрошаныя беларускія вучоныя. Сцяпан Парфёнавіч Маргунскі зачытаў даклад на тэму — «Утварэнне і развіццё беларускай савецкай дзяржаўнасці». Ніна Васільеўна Каменская прачытала даклад на тэму — «Беларуская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка ў саракагоддзі». Пасля дакладаў удзельнікі семінара звярнуліся да вучоных з рознымі запытаннямі па гісторыі і эканоміцы Беларусі.

У памяшканні ТПП-Р адбыўся семінар прысвечаны саракавой гадавіне Беларускай ССР.

Вечарам у зале кіно ТПП-Р вучоныя сустрэліся з насельніцтвам горада Беластока. Ад імя жыхароў Беластока, Ваяводскага Праўлення ТПП-Р і Галоўнага Праўлення БГ-КТ прывітаў дарагіх гасцей Ян Рызнар — пасол у Сейм і старшыня ВП Таварыства польска - савецкай дружбы.

Затым выступаюць госці. Выступленні іх былі ўспрыняты надзвычай сардэчна.

Пасля выступлення беларускіх вучоных пара ўдзельнікаў беларускай мастацкай самадзейнасці ўручае гасцям кветкі.

У першым радзе злева направа: член - карэспандэнт Акадэміі навук БССР С. П. Маргунскі, пасол у Сейм Я. Рызнар, Н. В. Каменская і А. Лашэвіч — першы сакратар Ваяводскага Камітэта ПАРП.

Беларускі хор праспяваў канцэрт.
Фота — А. Амільяновіч.

Неўзабаве пачынаецца беларускі канцэрт. Выступаюць: Беларускі Калектыў песні і танца Галоўнага Праўлення БГ-КТ, славутае трыё з Гараінка і Эстрадны калектыў Праўлення Гарадскога Аддзела БГ-КТ у Беластоку.

2 снежня госці наведалі Бельск, дзе сустрэліся з вучнямі і настаўніцкім калектывам Беларускага ліцэя.

(ся)

Помні, што за некалькі дзён будзе 10 снежня

Што гэта за дата? О, гэты дзень з'яўляецца вельмі важны для праўдзівых нашых чытачоў. 10 снежня канчаецца тэрмін падпіскі на „Ніву". Да 10 снежня зрабі падпіску на новы 1959 г.

Вялікі кітайскі канал будзе аднаўлен

У 1855 годзе ў Кітаі разразілася нацыянальнае бедства. Рака Хуанхэ змяніла сваё рэчышча і пакінула без вады і без сродкаў да існавання мільёны сялян. Са змяненнем рэчышча ракі Хуанхэ спынілася суднаходства па Вялікім кітайскім канале, які быў пабудаван у V — VII стагоддзях да нашай эры.

Толькі ўраду народнага Кітая аказалася па плячы ажыццявіць работу па аднаўленню Вялікага кітайскага канала.

Нядаўна ў горадзе Нанкіне камітэтам па справах рэканструкцыі Вялікага канала была склікана нарада, на якой было вырашана поўнасцю завяршыць рэканструкцыю канала і адкрыць навігацыю па ім у 1960 годзе, г. зн. выканаць грандыёзныя па аб'ёму работы менш чым за 2 гады.

У хуткім часе гэты старадаўні канал злучыць басейны пяці буйных рэк Кітая — Хайхэ, Хуанхэ, Хуайхэ, Янцзы і Цяньтанцзянь, утварыўшы найшырэйшую сетку рачнога транспарту, якая будзе ахопліваць большую палавіну ўсяго Кітая. Зноў ад Пекіна да Ханчжоу пойдуць судны, а збожжа з жытніцы краіны правінцыі Сычуань будзе праводзіцца рачным шляхам прама да Пекіна. Вялікі кітайскі канал, які ідзе паралельна Цянь-Цзінь-Пукоўскай чыгункі, дазволіць значна зменшыць напружанасць грузаперавозак на гэтай важнейшай магістралі краіны.

Вялікі канал з'явіцца галоўнай магістраллю сеткі каналаў розных правінцый і адыграе вялікую ролю ў развіцці воднага транспарту. Ён будзе таксама выкарыстоўвацца для расшырэння барацьбы з паводкаў, адводу вады з затопленых раёнаў. На берагах канала будуць пабудаваны шасэйная дарога, гідраэлектрастанцыі, разбіты паркі, адкрыты санаторыі, пасаджаны дрэвы.

У цяперашні час сотні тысяч чалавек працуюць на трох участках Вялікага канала ў правінцыях Хэбэй, Шаньдун і Цзянсу, будуючы суднаходныя шлюзы, чыгуначныя масты, перамычкі, прыстані і порты.

Работай па аднаўленню канала кіруе спецыяльны камітэт на чале з міністрам камунікацый КНР Ван Шоу-дао.

Райскія паўстанцы

(Працяг са стар. 1)

Толькі калі паліцыя пачала страляць, натоўп затрымаўся і вымушан быў адступіць. Больш апорных, якія засталіся на мейсцы, паліцыя разагнала пры дапамозе палак.

Натоўп складаўся не толькі з жыхароў Райска, былі ў ім і жыхары суседніх вёсак: Гацькаў, Плёсак, Дзянісак, Храбалоў і Праневіч, якіх чырвоныя ганцы па загаду райскіх камуністаў паклікалі на помач.

Калі паліцыя разагнала паўстаўшых сялян, спасцерагла, што ззаду абыходзіць іх новы атрад. Гэтая група налічвала таксама каля 200 чалавек і складалася з жыхароў вёсак Плютыч і Гусакоў. Але выручка прышла за позна і паўстанцы адступілі.

У абодвух групах былі самыя мужчыны. Аднак і жанчыны з Райска не прыглядаліся да падзей з заложанымі рукамі. Яны ўздоўж вуліцы, з гародаў, так як мужчыны, абкідвалі паліцыю каменнем. Асабліва вылучалася Надзя Семянюк, якая некалькі разоў трапіла ў самога надкамісара Чарножынскага.

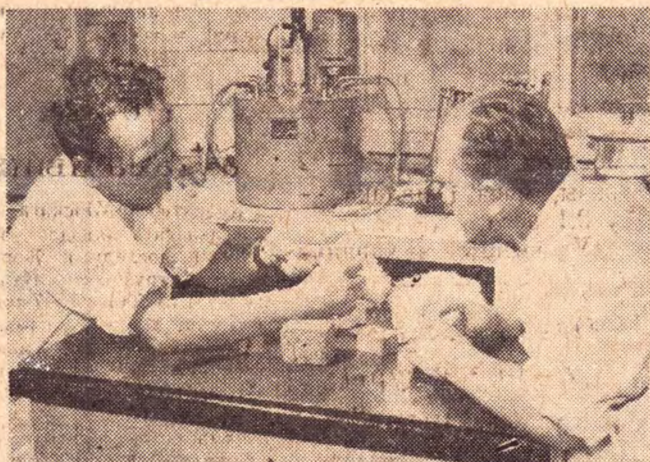
Выступленне сялян было задушана.

Праз некалькі дзён пачаліся масавыя арышты. Арыштавалі каля 500 асоб. У гэтай акцыі брала ўдзел 300 паліцыянтаў, якіх сцягнулі не толькі з Беластока, але і з іншых ваяводстваў. Пад канец 1934 года ўвесь склад Раённага камітэта КПЗБ быў у руках паліцыі.

24—28 сакавіка 1936 года адбыўся ў Беластоку суд. Судзілі 39 райскіх паўстанцаў. Хвёдар Савіцкі і Іван Астроўскі атрымалі па 10 год турмы, Мікола Тымінскі, Іван Шыманскі і Хвёдар Кахановіч па 8 год, Кастусь Арцямюк, Васіль Семянюк, Аляксандр Кандрацюк, Карніл Паўлючук і Мікола Ясюк па 6 год; Піліп Карсак, Мікола Мамотка, Васіль Мельнічук, Сцяпан Богуш і Хведар Галзіна па 3 гады, Васіль Семянюк (сын Лукі) і Васіль Богуш па 2 гады, Мікола Тымінскі (сын Трафіма), Васіль Тымінскі, Іван Шыманскі (сын Міхася), Міхась Семянюк, Захар Кучка і Аляксандр Шчарбінскі па 1 годзе. Рэшта атрымала кары ніжэй года. Звольнілі толькі Паўла Чарвінскага, які, як потым выявілася, стаў правакатарам.

На такой мове санацыя размаўляла з працоўным сялянствам. Так закончыўся зрыў давядзеных да роспачы людзей, якія паўсталі, каб бараніць чалавечае права, права на лепшае жыццё.

РЫГОР ЛЯСУН

Група інжынераў доследнай лабараторыі Тамашоўскага Завода штучных валокнаў, пад кіраўніцтвам Зенона Вяльгоша, працуе над метадам выраб... віскозных губак, якія дагэтуль у Польшчы не былі прадукаваны.

Вынікі доследаў гавораць, што ў пачатку 1959 года распачнецца тэхнічная прадукцыя гэтага матэрыялу.

На здымку: інж. Ст. Млыняк і інж. Тадэуш Ляош кантралююць якасць атрыманых спробных губак.

Фота — ЦАФ

Дырэктывы XII Пленума ЦК ПАРП

Задачы ў галіне развіцця ПГР

Побач з сельскагаспадарчымі кааператывамі і індывідуальнымі сельскімі гаспадаркамі існуюць у нашай краіне таксама і ПГР-ы, г. зн. дзяржаўныя сельскія гаспадаркі.

XII Пленум ЦК ПАРП паставіў задачу далейшага развіцця і ўмацавання гэтай формы сельскай гаспадаркі. ПГР-ы павінны стаць перш за ўсё цэнтрамі сацыялістычнай сельскагаспадарчай культуры, базай вырошчвання насення, школай аграномічных кадраў.

Галоўнай задачай ПГР у сучасны момант з'яўляецца дасягненне сабекошту і павелічэнне сельскагаспадарчай вытворчасці.

Незвычайна важным пытаннем у развіцці гэтай формы сельскай гаспадаркі з'яўляецца перш за ўсё ліквідацыя безгаспадарнасці і марнатраўства, якія прыносяць вялікую шкоду не толькі ў ПГР, але і ў маштабе ўсёй дзяржавы. Яшчэ ў 1958/59 гадах дзяржава павінна будзе даплаціць ПГР-ам 1,5 мільярда злотых. Аднак ужо ў 1959/60 гадах ПГР-ы павінны не толькі пакрываць сваімі сродкамі ўсе свае патрэбы, але таксама даваць прыбытак дзяржаве. Неабходна клапаціцца аб тым, каб дзяржаўныя сельскія гаспадаркі маглі добра развівацца. З другога боку, неабходна крытыкаваць тэндэнцыі да ліквідацыі ПГР-аў.

У ПГР наглядаецца вялікая цякучасць рабочай сілы. Гэта адмоўна ўплывае на эканамічныя эфекты ПГР. Каб затармазіць цякучасць рабочай сілы, неабходна стварыць рабочым лепшыя матэрыяльныя і культурныя ўмовы.

Работа ў ПГР-ах у многім залежыць таксама ад кваліфікаваных кадраў. Чым больш будзе кваліфікаваных кадраў, тым лепшыя будуць эканамічныя дасягненні. Чым лепшыя будуць эканамічныя дасягненні, матэрыяльныя і культурныя ўмовы працы ў ПГР-ах, тым меншая будзе цякучасць рабочай сілы. Аднак эканамічныя дасягненні ў ПГР-ах звязаны таксама з механізацыяй.

XII Пленум ЦК ставіць задачу ўмацавання сувязі ПГР-аў з ПОМ-амі (машынна - трактарныя станцыі). Гэта дазволіць пры меншай затраце рабочай сілы павялічыць сельскагаспадарчую вытворчасць.

Задача ПГР-аў заключаецца не толькі ў павелічэнні сельскагаспадарчай вытворчасці, але таксама ў павелічэнні ўплыву на развіццё індывідуальных сельскіх гаспадарак. XII Пленум ЦК ПАРП з мэтай паляпшэння матэрыяльнага становішча рабочых у ПГР-ах, павелічэння іх матэрыяльнай зацікаўленасці прапануе арганізацыю дзяржаўна-кааператыўных сельскіх гаспадарак. У гэтых гаспадарках рабочыя будуць карыстацца інвентаром і зямлёю ПГР-аў. Прыбыткі будуць дзяліцца згодна з колькасцю затрачанай працы.

Далейшае развіццё і ўмацаванне сельскіх гаспадарак дапаможа павелічэнню сельскагаспадарчых прадуктаў на рынку, а з палітычнага пункта гледжання — будзе далейшым ўмацаваннем сацыялістычнага сектара ў вёсцы.

У. Л.

Берлінскае пытанне павінна быць вырашана

Прайшло 13 год з часу вядомага Пацдамскага пагаднення СССР, ЗША, Вялікабрытаніі і Францыі па германскаму пытанню наогул і па берлінскаму ў прыватнасці. На аснове гэтага пагаднення сталіца Германіі, Берлін была падзелена паміж указанымі дзяржавамі да моманту падпісання мірнага дагавору.

Вялікія дзяржавы дагаварыліся, што будуць спыняць любыя спробы адраджэння германскага мілітарызма, не дапусцяць да адраджэння фашысцкіх арганізацый, будуць аберагаць чалавецтва перад фашызмам. Аднак толькі СССР паслядоўна стаіць у абароне Пацдамскага пагаднення.

Заходнія дзяржавы на практыцы не толькі адмовіліся ад гэтых пагадненняў, але робяць усё магчымае, каб мог адрадзіцца германскі мілітарызм, і гэта з'яўляецца відавочным. У гэтых абставінах парадоксам з'яўляецца той факт, што хаця Берлін быў вызвалены савецкімі ўзброенымі сіламі, хаця граніца паміж ГДР і ФРГ праходзіць прыкладна ў 70 км на захад ад Берліна, аднак акупацыйныя войскі заходніх дзяржаў да гэтага часу знаходзяцца ў заходняй частцы Берліна, які па праву цалкам належыць Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы.

Вядома, што асабліва ў апошні час пры падтрымцы палітычных і ваенных дзеячоў заходніх краін мілітарысцкія колы ФРГ асабліва ўзмоцнена выкарыстоўваюць Заходні Берлін для вядзення падрыўной дзейнасці, накіраванай супроць ГДР. Амерыканцы ў выніку аказання заступніцтва і падтрымкі клерыкальна - мілітарысцкай сістэме ў ФРГ самі груба разарвалі Пацдамскае пагадненне, якое з'яўляецца адзінай прававай асновай іх знаходжання ў Заходнім Берліне.

Беручы гэта пад увагу, 27 лістапада міністр замежных спраў СССР Грамыка ўручыў у Маскве паслам ЗША, Вялікабрытаніі, Францыі і ФРГ ноты па берлінскаму пытанню. Спасылаючыся на грубае парушэнне заходнімі дзяржавамі Пацдамскага пагаднення, Савецкі Саюз прапануе ім на працягу шасцімесячнага тэрміну вывесці свае акупацыйныя войскі з тэрыторыі Заходняга Берліна. Адначасова прапануецца стварэнне на гэтай тэрыторыі свабоднага горада. Стварэнне свабоднага горада ў заходняй частцы Берліна, якая налічвае 3 мільёны жыхароў, дазволіць ліквідаваць існуючае да гэтага часу ў сталіцы Германіі ненармальнае становішча, якое пагражае ў кожную хвіліну вялікай небяспекай.

Савецкі Саюз згодны на тое, каб рэалізацыю пагаднення аб свабодным горадзе кантралявалі прадстаўнікі ААН.

Выступаючы нядаўна на прэс-канферэнцыі савецкіх і замежных журналістаў, М. С. Хрушчоў заявіў, што пасля шасцімесячнага тэрміну Савецкі Саюз прыме меры для пераўтварэння ў жыццё ўказанай у ноце прапановы.

Прапанова СССР аб стварэнні вольнага горада на тэрыторыі Заходняга Берліна выклікала ў палітычных колах Захаду ажыўленую дыпламатычную дзейнасць. Заходнія дзяржавы спрабуюць зрабіць усё магчымае, каб утрымаць Заходні Берлін у сваіх руках. Адначасова па гэтаму пытаннюназначылася разыходжанне ў думках паміж Далесам і Адэнауэрам. Далес гатоў нават пайсці на правядзенне перагавораў з урадам ГДР, у той час, як Адэнауэр з'яўляецца праціўнікам такіх перагавораў.

Берлінскае пытанне стаіць у цэнтры ўвагі палітычных дзеячоў многіх краін. Некаторыя з іх зразумелі, што ўказаная ў ноце прапанова СССР з'явілася следствам амерыканскай палітыкі дыскрымінацыі ГДР, палітыкі халоднай вайны з ГДР. Таму больш празорлівыя і трэзвыя палітычныя дзеячы Захаду прапануюць направіць памылку. Так, старшыня сената Бельгіі Поль Струйе прапануе неадкладна прызнаць Германскую Дэмакратычную Рэспубліку.

«Існаванне гэтай рэспублікі, — сказаў Струйе, — з'яўляецца такой-жа рэчаіснасцю, як існаванне КНР з Мао Цзэ - дунам. Ігнарыраванне яе не азначае, што яна перастане існаваць».

Стварэнне свабоднага горада на тэрыторыі Заходняга Берліна, свабоднага ад акупацыйных войск і фашысцкіх арганізацый, з'явіцца ліквідацыяй яшчэ аднаго ачага вострых міжнародных канфліктаў.

У. ЛЕБЯДЗІНСКІ

Кантрольныя лічбы развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1959 — 1965 г.

Беларуская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка

(З тэзісаў даклада М.С. Хрушчова на XXI З'ездзе КПСС)

У Беларускай ССР прадугледжваецца стварэнне нафтаперапрацоўчай і хімічнай прамысловасці, далейшае развіццё машынабудавання, лёгкай і харчовай прамысловасці, значнае ўмацаванне паліўна - энергетычнай базы. Новыя прамысловыя прадпрыемствы будуць пабудаваны ў заходніх абласцях, якія мелі ў мінулым нізкі ўзровень прамысловага развіцця.

На развіццё гаспадаркі рэспублікі накіроўваецца прыкладна 32 мільярды рублёў капітальных укладанняў, што ў два з лішнім раза пераўвысіць аб'ём капітальных укладанняў. за папярэдняе сямігоддзе.

Валавая прадукцыя прамысловасці рэспублікі павялічыцца за сямігоддзе ў 1,8 раза. Выпрацоўка электраэнергіі ўзрасце ў 2,6 раза, значна павялічыцца выпуск трактараў, аўтамабіляў грузавых — у 1,5 раза хімічных валокнаў, цэменту—больш чым у 3 разы, баваўняных тканін — у 18 разоў, цукру-пяску — больш чым у 6 разоў.

Прадугледжваецца завяршэнне будаўніцтва раду буйных машынабудаўнічых заводаў.

Паліўна - энергетычная база рэспублікі ўмацуецца за кошт будаўніцтва буйных нафтаперапрацоўчых заводаў, цеплавых электрастанцый, пракладкі газаправода, уводу ў дзеянне новых торфапрадпрыемстваў і торфабрыкетных заводаў.

Вялікае развіццё атрымае хімічная прамысловасць. Намячаецца пабудаваць калійны камбінат, суперфасфатны і азотнатукавы заводы, пачаць будаўніцтва другога суперфасфатнага завода. У выніку гэтага на захадзе СССР будзе створана новая буйная база па вырабу мінеральных угнаенняў.

Забяспечваецца далейшы рост лёгкай і харчовай прамысловасці.

Сельская гаспадарка рэспублікі і ў далейшым будзе спецыялізавацца ў напрамку інтэнсіўнай малочнай і мясной жывёлагадоўлі, мясной свінагадоўлі, развядзення вадаплаўнай птушкі, па вытворчасці бульбы, ільну - даўгунцу і цукровых буракоў. У 1965 годзе ў параўнанні з 1957 годам вытворчасць ільновалакна і бульбы павялічыцца прыкладна ў 1,5 раза, цукровых буракоў — у 3,2 — 3,6, збожжа — у 1,7 — 2 разы, мяса і малака — у 2.1 раза.

У выніку выканання ўстанаўліваемых заданняў Беларуская ССР будзе даваць у 1965 годзе больш чым 20 працэнтаў агульнасаюзнай вытворчасці калійных угнаенняў, 9 працэнтаў металарэзных станкоў, 19 працэнтаў трактараў, 15 працэнтаў ільновалакна.

На рагу праспекта імя Сталіна і вуліцы Янкі Купалы ў Мінску ўзвышаецца манументальны будынак. Гэта Мінскі цырк. Зараз тут вядуцца аддзелачныя работы.

Да саракагоддзя Беларускай савецкай сацыялістычнай дзяржавы сталіца рэспублікі папоўнілася яшчэ адным прыгожым збудаваннем для культурных мэт.

На здымку: будынак Мінскага цырка

Фота — А. Т.

Кароткі нарыс гісторыі КСМЗБ

У канцы кастрычніка гэтага года савецкая моладзь урачыста адзначыла 40-ю гадавіну Камсамола. Да гэтага юбілею выйшла шмат кніг, у тым ліку і па гісторыі камсамола.

Нядаўна ў Мінску выйшла брашура «З гісторыі камсамольскага падполля Заходняй Беларусі». Аўтар яе — С. Г. Анісаў, — актыўны работнік камсамольскага падполля Заходняй Беларусі. Ён працаваў на кіруючай камсамольскай рабоце, быў сакратаром Цэнтральнага Камітэта камсамола Заходняй Беларусі.

У брашуры, якая прадстаўляе сабой кароткі нарыс рэвалюцыйнай барацьбы моладзі Заходняй Беларусі супраць панскага прыгнёту і каланізацыйнай палітыкі тагачасных урадаў, пададзена шмат цікавых фактаў аб самаадданасці і мужнасці маладых патрыётаў — Л. Шайкоўскага, В. Таўлая, С. Прытыцкага і іншых.

Цікавыя звесткі пададзены таксама і аб барацьбе камсамольцаў Беластока, Гайнаўкі, Супрасля, Васількова, Міхалова і Гарадка—аб забастоўках на дзяржаўным дрэваапрацоўчым заводзе ў Гайнаўцы, беластоцкіх тэкстыльшчыкаў, рабочых іншых прадпрыемстваў Беластока.

Брашура ілюстравана фотаздымкамі ўдзельнікаў камсамольскага падполля, газет і іншых выданняў. (ас)

Пятро Ластаўка ў „Літаратуры і мастацтве"

«Літаратура і мастацтва» надрукавала апавяданне Пятра Ластаўкі — члена літаратурнага аб'яднання пры нашай рэдакцыі. Апавяданне гэта п. з. «За варотамі» (у новай версіі — «Звычайны выпадак»), было друкавана ў «Ніве» у лютым 1957 года.

Перабудова народнай адукацыі ў СССР

У намечаных партыяй планах далейшага камуністычнага будаўніцтва ў СССР значнае месца адводзіцца савецкай школе

У тэзісах ЦК КПСС і Савета Міністраў СССР «Аб умацаванні сувязі школы з жыццём і аб далейшым развіцці сістэмы народнай адукацыі ў краіне», якія нядаўна былі апублікаваны, дадзена разгорнутая праграма перабудовы народнай адукацыі ў СССР.

У тэзісах падкрэсліваецца, што зыходныя пазіцыі для правільнага вырашэння задачы перабудовы школы заключаюцца перш за ўсё ў тым, каб з пэўнага ўзросту ўся моладзь уключалася ў грамадска - карысную працу, і яе навучанне асновам навук звязвалася з прадукцыйнай працай у прамысловасці або сельскай гаспадарцы.

Арганізацыю навучання і выхавання падрастаючага пакалення, гаворыцца далей у тэзісах, неабходна праводзіць з улікам узросту школьнікаў. Прапануецца падзяліць сярэднюю адукацыю на два этапы.

Першым этапам сярэдняй адукацыі павінна быць абавязковая васьмігадовая школа, ствараемая замест існуючай цяпер сямігадовай школы. На другім этапе навучання моладзь будзе атрымліваць поўную сярэднюю адукацыю.

У выніку перабудовы школ значна палепшыцца выкладанне такіх дысцыплін, як фізіка, матэматыка, хімія, чарчэнне, біялогія, таксама гуманітарных навук. Значная ўвага ў тэзісах удзяляецца паляпшэнню работы партыйных, савецкіх, прафсаюзных і камсамольскіх, а таксама грамадскіх арганізацый у справе навучання і выхавання моладзі.

Партыя і ўрад выпрацавалі таксама шырокія мерапрыемствы па паляпшэнню работы вышэйшых навучальных устаноў Асаблівая ўвага ўдзяляецца вывучэнню ў ВНУ грамадскіх навук.

Новыя аўтамашыны

Калектыў Мінскага аўтамабільнага завода зрабіў першыя доследныя ўзоры 7,5-тоннага грузавога аўтамабіля «МАЗ-500» і 7-тоннага аўтамабіля — самазвала «МАЗ-503». Гэтыя машыны заменяць выпускаемыя цяпер аўтамабілі «МАЗ-200» і «МАЗ - 205». У новых аўтамабілях кабіна над рухавіком. Гэта дазваляе на павелічэнне плошчы кузава і намнога паляпшае бачнасць дарогі. Новыя аўтамабілі маюць большую грузапад'ёмнасць, павышаную скорасць і меншую вагу. Матор машыны будзе мець магутнасць у 180 конскіх сіл.

Беларускае аддзяленне Таварыства савецка-германскай дружбы

19 лістапада ў памяшканні Беларускага таварыства культурнай сувязі з заграніцай адбыўся ўстаноўчы сход Беларускага аддзялення Таварыства савецка-германскай дружбы і культурнай сувязі.

Старшынёй праўлення выбран міністр асветы БССР І. Ільюшын намеснікамі старшыні — прэзідэнт Акадэміі сельскагаспадарчых навук БССР І. Лупіновіч, прарэктар Беларускага дзяржаўнага універсітэта імя У Леніна А. Малышаў, сакратар Мінскага абкома КПБ В Шура.

Помнік К. Каліноўскаму ў Свіслачы

У першай палове лістапада ў гарадскім парку райцэнтра Свіслач адбылося ўрачыстае адкрыццё помніка Кастусю Каліноўскаму. У парку сабраліся жыхары горада, калгаснікі бліжэйшых вёсак. Урачысты мітынг адкрыў намеснік старшыні гарадскога Савета дэпутатаў працоўных тав. Клаўсуц. Затым выступілі дырэктар сярэдняй школы імя Касту Каліноўскага тав Куцяпалаў, старшыня калгаса «17 верасня» тав. Поўзікаў, вучаніца сярэдняй школы Тамара Сухоцкая

СЯРГЕЙ ПРЫТЫЦКІ

У імя будучыні

(9)

Цяжкай трагедыяй для палітзняволеных, як і для ўсіх камуністаў, было рашэнне Выканкома Камінтэрна вясной 1938 года аб роспуску Камуністычнай партыі Польшчы, а разам з ёю і Кампартый Заходняй Украіны і Заходняй Беларусі, якое пасля (у 1956 годзе) было прызнана памылковым. Я ў той час знаходзіўся ў турме ў Равічы, на былой польска - нямецкай граніцы, дзе ўрад сканцэнтраваў найбольш «небяспечных» палітзняволеных. Тут сядзелі члены ЦК і кіруючыя работнікі КПП — таварышы Бучэк, Навотка, Лямпе, Ізыдорчык, Фіндэр, Вярблоўскі, член ЦК КПЗУ Бакачук і іншыя; адбывалі цяжкое пажыццёвае зняволенне члены КПЗБ Царук, Жалезняковіч, Дабрыян і сотні іншых таварышаў. Вядома, рашэнне Выканкома Камінтэрна аб роспуску Камуністычнай партыі ў Польшчы ашаламіла ўсіх нас. Але, астаючыся перакананымі рэвалюцыянерамі, мы з ранейшай непахіснай мужнасцю працягвалі барацьбу.

Многія палітзняволеныя, прасядзеўшы па некалькі гадоў у турме, перажыўшы галадоўкі і катаванні, страцілі сваё здароўе, памерлі ад сухотаў яшчэ ў турме або выйшаўшы з яе на волю. Але іх справы не забыты. Яны ўспыхвалі яркім святлом у незабыўныя верасnёўскія дні 1939 года пры вызваленні Заходняй Беларусі, зарніцамі ўзрываў нямецка - фашысцкіх эшалонаў у гады Вялікай Айчыннай вайны. Яны жывуць у слаўных працоўных подзвігах рабочых і калгаснікаў Заходняй Беларусі дзеля шчасця нашай сацыялістычнай Радзімы.

На працягу ўсёй сваёй гісторыі КПЗБ узначальвала самаадданую барацьбу працоўных Заходняй Беларусі супраць польскіх акупантаў за сваё сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне, за ўз'яднанне з Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікай. Пры гэтым КПЗБ, як і ўся Камуністычная партыя Польшчы, рашуча выкрывала розныя дробнабуржуазныя апартуністычныя і нацыяналістычныя партыі, якія, лакействуючы перад польскімі капіталістамі і памешчыкамі, усяляк спрабавалі збіць народныя масы з рэвалюцыйнага шляху на шлях згодніцтва з буржуазна - памешчыцкім ладам, распаліць сярод іх нацыянальную варожасць і нянавісць да Савецкага Саюза.

Ведучы за сабою працоўных Заходняй Беларусі, КПЗБ нястомна выхоўвала іх у духу пралетарскага інтэрнацыяналізма і братэрскай салідарнасці. Таму, выступаючы пад кіраўніцтвам камуністаў за знішчэнне ненавіснага акупацыйнага рэжыму, беларускія рабочыя і сяляне ніколі не атоесамлялі польскіх памешчыкаў і капіталістаў з польскім народам — пралетарыятам і сялянствам. Наадварот, у польскіх рабочых і сялянах яны заўсёды бачылі братоў па сумеснай барацьбе з эксплуатацыяй і прыгнётам, і сваё вызваленне непасрэдна звязвалі з вызваленнем польскага народа ад буржуазна - памешчыцкага прыгнёту.

У агульнай барацьбе супраць польскіх памешчыкаў і капіталістаў яшчэ больш загартавалася дружба паміж польскім і беларускім народамі, якая мае шматвяковую гісторыю.

У гістарычныя верасneўскія дні 1939 года працоўныя Заходняй Беларусі ў выніку вызваленчага паходу Чырвонай Арміі былі назаўсёды вызвалены з нацыянальнага і сацыяльнага прыгнёту. Уз'яднаныя ў адзінай Савецкай Сацыялістычнай дзяржаве, яны зажылі новым, свабодным і шчаслівым жыццём.

Цяпер працоўныя заходніх абласцей Беларусі разам з усім савецкім народам пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі самаадданa змагаюцца за пабудову камунізма ў нашай краіне.

У заключэнне хочацца сказаць некалькі слоў да нашай моладзі.

Дарагія таварышы! Калі хочаце ведаць сучаснае, вывучайце мінулае. Цаніце цудоўнае жыццё, створанае вам Камуністычнай партыяй і Савецкай уладай. Памятайце, што яно дасталась нялёгка. За яго шмат праліта крыві, аддадзена нямала чалавечых жыццяў. Не разменьвайце ваша жыццё на дробязь. Яно даецца толькі аднойчы, і яго трэба пражыць сумленна, з максімальнай карысцю для сваёй Радзімы, свайго народа. Не важна, кім хто з вас будзе, дзе яму давядзецца жыць, на поўдні краіны ці на далёкай Поўначы, быць шахцёрам аграномам, лётчыкам, марaком ці прафесарам, — скрозь і ўсюды сумленна выконвайце свой абавязак перад Радзімай і народам, і яны скажуць вам дзякуй.

Шануйце Радзіму і Камуністычную партыю. Памятайце, што наша партыя ўпершыню ў гісторыі пракладае шлях да шчаслівай будучыні ўсяго чалавецтва — камунізма. Стойце за справу камунізма так, як сталі вашы бацькі і старэйшыя браты.

КАНЕЦ

Некалькі слоў аб „балонах”

Калі паглядзім на статыстыку вытворчасці сельскагаспадарчых прадуктаў у нашай краіне, то заўважым, што сёння наша вёска ў тры разы больш адвозіць у горад збожжа, бульбы, свіней, малака і іншых прадуктаў, чым да 1939 года.

Многа больш нашае сялянства купляе мінеральных угнаенняў і іншых прамысловых тавараў. На транспарт гэтых прадуктаў нашае сялянства затрачвае 60 працэнтаў цягавай сілы. Запатрабаванне на цягавую сілу з кожным днём узрастае.

Каб паменшыць затрату часу і цягавай сілы, многія сяляне ўжо пакупалі вазы на гумовых колах, званыя папулярна «балонамі».

Балоны — гэта выгадная рэч. Такім возам можна везці ў тры і больш разоў грузу. Не кожны, аднак, можа купіць такі балон за 11—12 тысяч зл.

Насоўваецца пытанне, што зрабіць, каб і бедныя сяляне маглі купіць такія вазы?

На маю думку, трэба, каб гэтай праблемай больш зацікавіліся нашыя сельскагаспадарчыя арганізацыі і дапамаглі бедным сялянам купіць балонавыя вазы.

А гэта можна зрабіць дваякім чынам.

1) Арганізаваць 3—4 сялян і, калі гэтыя сяляне збяруць грошы на закуп «балона», даць магчымасць у першую чаргу, купіць воз у гміннай спулдзельні.

2) Другі спосаб — гэта дапамога дзяржавы атрымаць пазыку. Сяляне ахвотна яе выкарыстаюць, а гэта дапаможа павялічыць колькасць сродкаў транспарту ў нашых вёсках.

Сяляне, якія ўжо маюць «балоны», часта наракаюць, што цяжка купіць запасныя колы, а калі паездзяць возам і зробіцца дзірка ў агуменні, то няма дзе заклеіць яе. Часта сяляне вязуць рамантаваць вазы за 20 і больш км., у горад, дзе такія рамонтныя базы існуюць.

Таму трэба дапамагчы сялянам арганізаваць на вёсках абслуговыя пункты рамонту вазоў.

Трэба таксама перагледзець цану гумовых колаў, якія прадаюцца нашымі гандлёвымі ўстановамі.

Часта нозае кола таней за старое, прадаюць сялянам нашыя грамадскія кааператывы (ГС-ы). (м. б.)

Сяляне, выкарыстоўвайце танную вапну

Эканамічны Камітэт пры Радзе Міністраў пастанавіў зрабіць сезонную зніжку цаны на будаўнічую вапну.

Пачынаючы ад 1.XI. г. г. да 31.III.1959 г. цана вапны будзе зніжана ад 6 да 28 прац. Сялянам, якія думаюць вясною 1959 г. будаваць дамы, раім ужо цяпер забяспечыцца вапнай.

Канец двужэнству

У апошні час у сейме Польскай Народнай Рэспублікі ставіцца, між іншым, справа двужэнства. Для практычнага вырашэння і ліквідавання гэтай з'явы неабходна ўвесці змяненні ў законах грамадзянскага стану.

Праект змянення складаецца толькі з двух артыкулаў, згодна з якімі правамоцным шлюбам з'яўляецца толькі шлюб, дадзены служачым грамадзянскага стану. Духоўная асоба, якая дасць шлюб без справкі аб цывільным шлюбе пары, будзе пакарана 4-мя месяцамі арышту або 5 тыс. зл. грашыма.

У сямейным кодэксе з 1950 года сказана наступнае: «Шлюб даецца тады, калі мужчына і жанчына выражаюць перад служачым грамадзянскага стану аднолькавую згоду, аб тым, што ўступаюць у законны шлюб...» Калі гэтага не атрымаецца, шлюб не адбудзецца.

Па-праву шлюб рэлігійнага характару не дае жонцы ніякага права на спадчыну, ані на пенсію па мужу, ані на сацыяльнае страхаванне, ані таксама права карыстацца прозвішчам мужа. Аднак зусім не было сказана ў кодэксе аб тым, што шлюб у царкве ці касцёле не можа быць дадзены духоўнай асобай, пакуль маладажоны не маюць цывільнага шлюбу.

У апошні час, асабліва ў Беластоцкім, Рэшаўскім і Люблінскім ваяводствах, было многа такіх выпадкаў, што ксяндзы давалі шлюб у касцёле тым асобам, якія раней ужо былі з некім іншым распісаны ў грамадзянскім стане.

У такіх выпадках бывае вельмі многа непаразуменняў, і пакрыўджанай застаецца пераважна жанчына. Пакінутая дамагаецца правоў сабе і дзецям нараўне з законнай жонкай. Вельмі многа такіх спраў ёсць у нашых судах, і таму неабходным аказалася (жыццё дараказала практычна) увядзенне гэтай невялікай, але шматзначнай папраўкі.

Дагэтуль вельмі часта бывала так, што маладая паненка, а праўдзівей кажучы, падростак, не хацела чакаць, пакуль ёй закончыцца 18 год (гэты ўзрост абавязвае ў грамадзянскім стане) і таму згаджалася на шлюб у касцёле, а потым па нейкім часе меўся адбыцца цывільны шлюб, які практычна пераважна ніколі не адбываўся, бо выбранаму мужу выгадней было застацца «кавалерам», каб яшчэ раз ажаніцца. Здараліся і такія выпадкі, што ўдава, якая другі раз выходзіла замуж, вянчалася толькі ў касцёле, каб не страціць пенсіі па першым мужу. Можна падаць яшчэ шмат іншых прыкладаў, якія паказваюць на тое, што часта шлюб касцельны, які можна назваць толькі традыцыяй без значэння закону і жыццю, ажыццяўляўся многімі без папярэдне завершанага цывільнага толькі для сваёй асабістай карысці.

У многіх краінах закон прадугледжвае вострыя кары за двужэнства. У Чэхаславакіі, Італіі касцельная шлюбная традыцыя можа адбыцца толькі з папярэджэннем грамадзянскага стану аб цывільным шлюбе. Такое ж права існавала ў Польшчы да вайны на тэрыторыі, захопленай Прусіяй.

Трэба сказаць, што ўвядзенне папраўкі ў наш сямейны кодэкс паменшыць колькасць сямейных разладаў, прымусіць больш сур'ёзна адносіцца да справы жыцця, як і да справы самога шлюбу.

З Б.

З нашых краявідаў

Сакольшчына — гэта пераважна пяшчаныя, парослыя карлікавымі соснамі і хмызнякамі, палеткі. Вёскі, нібы прытаіўшыся, раскінуліся то тут, то там і дрэмлюць, маўклівыя. На залежах, цаліне і папарах пасвяцца сялянскія авечкі.

На здымку: пасбішча ў аколіцы вёскі Астравок у Сакольскім павеце. *фота — (аа)*

Праект дэкрэта аб продажы зямлі за залеглыя падаткі

У Сейм паступіў урадавы праект пастановы адносна продажу зямлі за залеглыя падаткі.

За апошнія 8 год назбіралася многа падатковых даўгоў як у вёсках, так і ў мястэчках.

Калі гаварыць аб вёсцы, дэкрэт датычыць залегласцей грунтовых падаткаў, складчын ПЗУ (страхоўкі) і абавязковых паставак. Дагэтуль усе гэтыя залегласці «сцягваліся» фінансавым апаратам шляхам адміністрацыйнай экзекуцыі. Метад гэты аказаўся недастатковым.

Паводле новага дэкрэта, калі ён будзе зацверджаны, фінансавыя апараты маюць права накіроўваць справу ў суд і дамагацца экзекуцыі, гэта значыць выставіць на ліцытацыю зямлю і будынкі таго, хто не хоча заплаціць належны падатак. Экзекуцыя можа ахопліваць усю зямлю і будынкі, або толькі частку іх. Калі б судовая экзекуцыя з нейкіх прычын не давяла справы да продажу маёмасці шляхам ліцытацыі, то маёмасць пераходзіць на скарб дзяржавы і перадаецца Земляробчаму банку.

Суд павінен вырашаць справу не даўжэй, чым тры тыдні. Адсутнасць даўжніка не спыняе судовага разбору, апрача таго, ён павінен заплаціць усе судовыя кошты. Калі ў той час, як справа знаходзіцца ў судзе, даўжнік заплаціць залеглыя падаткі, суд звольніць ад кары, але кошты суда ён усё ж-такі абавязаны заплаціць.

Праект дэкрэта прадугледжвае эвентуальнасць продажу гаспадаром зямлі і будынкаў, як гэта часта здараецца, у сувязі з тым, што назбіралася шмат даўгоў за падаткі. На будучыню, калі хто захоча прадаць або ахвяраваць каму сваю гаспадарку, будзе абавязаны паказаць натарыусу пацверджэнне фінансавага аддзела аб тым, што заплаціў усе падаткі, складчыны ПЗУ і абавязковыя пастаўкі.

У іншым выпадку натарыус не робіць ніякай умовы.

(апр. зб)

Новыя сельскагаспадарчыя кнігі

Jan Pająk — **Zarys chowu bydła**, PWRiL, wydanie II, 1958 r., cena 70 zł.

T. Konopiński — **Żywienie zwierząt**, wyd. II, poprawione i uzupełnione, PWRiL, 1958 r., cena 60 zł.

Władysław Herman — **Hodowla zwierząt futerkowych**, PWN, 1958 r., cena 15,50 zł.

Mgr inż. Wiktor Gruchalski i mgr inż. Aleksander Konowrocki — **Budowa i użytkowanie maszyn i narzędzi rolniczych**, cz. I, PWRiL, 1958 r., cena 11,50 zł.

Mgr Regina Truszkowska — **Gleba i jej żyzność**, Biblioteka Przysposobienia Rolniczego, PWRiL, 1958 r., cena 2 zł.

W. Chwiłowicz — **Uprawa roślin motylkowych na nasiona**, PWRiL, 1958 r., cena 40 zł.

E. Chroboczek — **Szklarnie i inspekty** — budowa i używanie, wyd. III poprawione i uzupełnione, PWRiL, 1958 r., cena 35 zł.

B. Składziński — **Zasady i technika urządzenia gospodarstwa**, PWRiL, 1958 r., cena 27 zł.

E. Zamarin, W. Fandiejew — **Budowle i urządzenia wodne**, PWRiL, 1958 r. cena 70 zł.

J. Gudarski — **Zagospodarowanie lasów chłopskich i nadzór nad nimi**, PWRiL, 1958 rok, cena 10 zł.

Przegląd naukowej literatury z zakresu genetyki i hodowli roślin, zeszyt 2, PRRiL, 1958 rok, cena 6,80 zł.

PAN — Wydział Nauk Rolniczych i Leśnych — **Roczniki Nauk Rolniczych**, PGR 1946—1950, tom 80, seria D, Monografia PWRiL, 1958 r., cena 51 zł.

PAN — Wydział Nauk Rolniczych i Leśnych. **Przegląd naukowej literatury rolniczej.** Gleboznawstwo, chemia rolna, ogólna uprawa roli i roślin, PWRiL, 1958 r., cena 10 zł.

Што маю зрабіць з тхорам?

Дарагая «Ніва», ты вельмі добра радзіш, і я хацеў бы пакарыстацца тваёй парадай. Я вясною злавіў маладога тхорыка, дагэтуль яго гадую. Вырас ён вельмі вялікі. Я не ведаю, што з ім зрабіць.

Можа патрэбны ён жывы, дык я прадаў бы. Але я думаю зняць з яго скурку і прадаць. Парадзь, што лепш зрабіць.

УЛ. АНТАНЮК
Давідавічы

Найлепш было б зняць скурку з тхара і прадаць яе, бо ў жывым выглядзе тхор асаблівай карысці не прадстаўляе.

А. АМІЛЬЯНОВІЧ

КАЛІНОЎШЧЫКІ

10)

Патруль Карповіча ўдакладніў, што па шляху Галынка — Валілы што пэўны час праходзяць калоны нямецкіх машын і тылавыя часці. Вырашылі разам з парашутыстамі зрабіць тут засаду.

Адзінаццатага ліпеня 1944 года на адзячорку абедзве групы набліжаліся да гасцінца. Навокал раслі густыя кусты. Парашутысты замініравалі дарогу. Не прайшло і гадзіны, калі на дарозе ад Галынкі пачуўся нейкі стукат. Чулася нямецкая каманда. З-за павароту паказалася даволі вялікая вайсковая тылавая часць, якая адступала з фронта. Набліжаліся да месца засады.

Пачалося... Першыя выбухі мін на момант засланілі пылам нямецкую калону. Застракаталі партызанскія кулямёты і аўтаматы. У крыжавым агні немцы зусім разгубіліся. Відовішча было жудаснае... Салдаты вермахта кідалі зброю, беглі ў лес — вылі, параненыя. Скавыталі пакалечаныя і напалову жывыя коні, трэск, пыл. Неймаверная паніка!

З двухсот пяцідзесяці гітлераўскіх салдат каля пяцідзесяці засталося забітымі.

Камандзіры груп сардэчна віншавалі адзін другога з перамогай. На другі дзень вырашылі вярнуцца ў атрад імя Кастуся Каліноўскага.

У той час, калі Карповіч выконваў баявое заданне і супольна з польскімі парашутыстамі граміў немцаў на гасцінцы Галынка — Валілы, камандзір атрада Аляксей Карпюк, — камісар — Кастусь Карповіч і партызаны Люба, Яроцкі, Кардаш, Курцэвіч, Парэмскі ішлі на заданне ў лясы Дубава. Было паведамлена, што пад вёскай Белявічы на ўзгорку стаіць разбіты савецкі танк. У ім знаходзяцца артылерыйскія снарады.

Забраўшы з танка снарады, партызаны зайшлі ў лес і пачалі ладзіць міну.

На змярканні Карпюк і Карповіч накіраваліся да чыгункі для падрыву поезда. Рэшта партызан пайшла на суседнюю гару, адкуль была відаць уся чыгунка. Там заняліся вырабам яшчэ адной міны.

Не прайшло і гадзіны ад часу, калі Карпюк і Карповіч пайшлі на падрыў, а ўжо па лесе разнёсся гул выбуху. Значыць, дыверсія ўдалася — яшчэ адзін эшалон скаціўся ў роў. Праз некаторы час ад Ваўкавыска і Беластока надышлі два спецыяльныя пайзды з кранамі і брыгадамі рабочых. Неадкладна прыступілі да ўборкі разбітых вагонаў і паравоза. Пыртызаны на гары весела глядзелі на гэтае відовішча.

Правёўшы падрыў, Карпюк з Карповічам пайшлі па кантакты з сувязнымі. Партызанская група на адвячорку рушыла ў дарогу. Яроцкі нёс у мяшку тол. Добрая пагода, удача, чутная ўжо тут артылерыйская кананада на фронце дадала ўсім весялосці. У лесе было цёпла і ціха. Ідучы спераду, Яроцкі і Парэмскі заспявалі:

Там, у полі, полі пад ракітай,
Дзе клубіцца па начах туман,
Там ляжыць сырой зямлёй зарыты,
Малады чырвоны партызан...

Партызаны падхапілі песню. Ціхім рэхам неслася па лесе гэта чароўная мелодыя.

Па дарозе трэба было прайсці цераз чыгунку. Адзін за другім партызаны перабягалі на другі бок. Раптам на ўскраіне далёкага лесу выстралілі ўгору некалькі ракет. Засвісталі кулі. Стралялі цэльна. Якраз перабягаў Яроцкі, куля збіла яму шапку. Хутка ўпаў на зямлю. Не быў паранены.

Партызаны, адстрэльваючыся, адступілі ў лес. Немцы наступалі шырокім фронтам. Яроцкі і Курцэвіч засталіся ззаду. Апынуліся пад падвойным агнём — стралялі і немцы і свае. Аднак шчасліва ўдалося выйсці з гэткай цяжкай сітуацыі. У жыцце пакінулі толькі мяшок з толам.

Непадалёку адгэтуль сустрэліся ў дамоўленым месцы з Карпюком і Карповічам. Заслухаўшы справаздачу аб сутычцы з фашыстамі, Карпюк загадаў адшукаць пакінуты ў жыце тол, які цаніўся больш за золата. Вярнуліся назад. Партызаны занялі пазіцыі на ўскраіне лесу, а Карпюк з Яроцкім пачалі красціся да чыгункі. Трэба было адшукаць сцежку ў жыце, па якой адступалі партызаны ў лес і дзе кінулі мяшок з толам. Раз-по-раз паблізу праходзілі нямецкія патрулі. Яроцкі поўз уздоўж чыгункі, чуў нямецкую мову і бачыў сілуэты салдатаў. На кустах густа былі размешчаны нямецкія засады. На адну з такіх засад налез Яроцкі. Зноў пачалася страляніна. Карпюк і Яроцкі шчасліва адступілі ў лес. Кастусь Карповіч з партызанамі адышоў у скрабліскі лес на стаянку, а Карповіч застаўся адзін, каб усё ж-такі адшукаць гэты тол

Абвяшчаем трывогу — непісьменнасць узрастае

Як вядома, існуе ў нас дэкрэт аб абавязку ўсеагульнага навучання моладзі школьнага ўзросту. Згодна з гэтым дэкрэтам, рады нарадовыя абавязаны накладаць кару на тых бацькоў, якія лёгкадумна адносяцца да адукацыі сваіх дзяцей. Аднак гэта не вырашае праблемы.

У асноўным мала на некаторых бацькоў уздзейнічаюць размовы, праведзеныя з імі ў прэзідыумах грамадскіх рад нарадовых, мала ўздзейнічаюць кары. Бацькі заўсёды знойдуць «апраўданні». А вось некалькі прыкладаў такіх «апраўданняў». Калі Сцяпана Боўтрыка з вёскі Боўтрыкі ў Беластоцкім павеце паклікалі ў прэзідыум ГРН — Юшкаў Груд, каб ён растлумачыў, чаму яго 15-гадовую дачку Мірaславу, не пасылае ў школу, ён адказаў:

— Яна ж ужо тры гады ў 3-цім класе сядзіць, дзе ёй далей вучыцца, сорамна ж, яна ўжо вялікая. Чаму Міраслава аж 3 гады ў 3-цім класе, бацька не задумваўся. Што дачка большасць дзён апусціла ў школе па яго віне, гэта таксама «не яго справа». Праца ж у полі важнейшая!

Па такіх самых прычынах не пайшоў у 7 клас 16-гадовы сын Івана Ольтуха з Багнюкоў, Іван. А другі сын, 10-цігадовы Міхась, таксама ўжо 2-гі год сядзіць у 2 класе, апускае ўрокі, курыць папяросы, гарэлку п'е, у хаце не начуе. Бацькі мала цікавяцца яго паводзінамі.

— Ужо з яго і так нічога не будзе, — гавораць. Менш - больш так выглядае справа многіх іншых бацькоў, якія зусім мала клапоцяцца аб выхаванні дзяцей, аб іх адукацыі.

Што гэтыя справы перараслі ўжо ў вялікую праблему, няхай паслужыць прыклад з Беластоцкага павета. Ёсць тут каля 12 тысяч дзяцей школьнага ўзросту. 510 з іх зусім не ходзіць у школу і не вучыцца. У гэтым ліку амаль 400 дзяцей не ходзіць у школу без ўсялякіх прычын. Інакш кажучы, у Беластоцкім павеце амаль кожнае 23-ае дзіця не ходзіць у школу. Калі ў хуткім часе не вырашыцца гэтая балючая праблема, дык у гэтым павеце што 23 чалавек будзе непісьменны. Як жа тады весці барацьбу з непісьменнасцю? Беластоцкі павет не з'яўляецца выключным. І ў іншых паветах Беласточчыны не лепш выглядае гэтая справа.

А калі так, дык ужо цяпер трэба біць у звон. Трэба абвясціць трывогу перад пагрозай непісьменнасці ў нашых вёсках.

У нас не вядзецца статыстыка аб колькасці непісьменных. Наадварот, часта гаворыцца, што непісьменнасць у нас ужо даўно ліквідавана, але як далёка гэта няверна, пераканае прыклад з невялікай вёсачкі ізноў у гэтым жа Беластоцкім павеце. У вёсцы Бандары ёсць 20 дамоў і 90 жыхароў. Паводле маіх аблічэнняў, у гэтай вёсачцы ёсць аж 38 чалавек зусім непісьменных! Некаторыя з іх змогуць толькі падпісацца, ставячы нейкія незразумелыя літары — калекі на беларуска-руска - польскай мове. Ці ж можна сказаць аб такіх людзях, што яны пісьменныя? І зноў, вёска Бандары не выключная вёска.

На маю думку да хуткай ліквідацыі такога непажаданага становішча ў вёсках могуць найбольш прычыніцца нашыя вясковыя настаўнікі.

У першыя гады народнай улады ў вёсках былі вельмі папулярныя вечаровыя курсы для непісьменных. Яны зрабілі шмат добрага. Дзякуючы ім тысячы сялян закончыла пачатковыя, а неаднойчы і сярэднія школы. Сталі адукаванымі людзьмі, пачалі інакш глядзець на свет і ўсё акружаючае іх. Нажаль з часам, згодна з існуючай думкай аб поўнай ліквідацыі непісьменнасці зніклі і вечаровыя курсы для непісьменных, услед за гэтым і некаторыя настаўнікі таксама зусім абыякава пачалі адносіцца да існуючай непісьменнасці ў іх асяроддзі.

На маю думку, вельмі дарэчы было б аднавіць некалі існуючыя курсы для непісьменных і поўнасцю ліквідаваць непісьменнасць у нашых вёсках. Толькі пры поўнай ліквідацыі непісьменнасці ў вёсцы можна гаварыць аб шпаркім развіцці сельскай гаспадаркі.

Заклік таварыша У. Гамулкі аб адзначэнні 1000-годдзя нашай дзяржавы пабудовай 1000 новых школ знайшоў шырокі водгук сярод нашай грамадскасці. Чаму, напрыклад, нашым настаўнікам не ўзяць кліч: «У гонар 1000-годдзя нашай дзяржавы ліквідуем непісьменнасць у нашай мясцовасці»! Чаму не арганізаваць курсаў? Іншая справа — гэта стварэнне адпаведных умоў настаўнікам для арганізавання такіх курсаў і працы ў іх. Але гэта ўжо справа гаспадароў данай мясцовасці — рад нарадовых.

Толькі пры ўмовах, калі бацька сам поўнасцю зразумее вялікую неабходнасць навучання, зменяцца яго адносіны, да навучання сваіх дзяцей.

В. БАРШЧЭЎСКІ

Песенны беларускі фальклор Беласточчыны

* * *

Па гарах і па далінах
Галубы лятаюць.
Шчэ й раскошы не зазнала
А лета мінаюць.

Парадзь ты мне, мая маці,
Як на свеце жыці:
Чы ў беламу, чы ў чорнаму
На свет выхадзіці.

Ой, як буду ў беламу,
Скажуць, што я мудра
А як выду ў чорнаму,
Скажуць, што я дурна.

Ой, я вырву з рожы кветку,
Та й пушчу на воду:
Плыві, плыві з рожы кветка
Да сваёго роду.

Плыла плыла з рожы кветка
Й на беразі стала.
Вышла маці воду браці —
Кветачку пазнала.

Ад КАРПА ЛЫСЮКА (63 год) з Сакоў, Гайнаўскага павета, запісаў ЮРКА ДЗМІТРУК.

ЭСТРАДНАЯ ГРУПА

На здымку: струнны аркестр пад кіраўніцтвам Кастуся Сідаровіча (апошні ззаду) у часе канцэрта на вечары ў будынку ваяводскага Праўлення дзяржаўных лясоў.

Пішу з Дубяжына

(дня 23.XI — нядзеля)

Невялікі класны пакой мясцовай школы запоўнены моладдзю і дарослымі. Раз — пораз чуваць агульны смех. Гэта ідзе пастаноўка п'есы Янкі Купалы «Прымакі» у выкананні самадзейных артыстаў дубяжынскага гуртка Беларускага таварыства. Пастаўлен таксама ўрывак п'есы «Паўлінка» гэтага ж самага аўтара. У перапынках паміж адной і другой заслонай выступала трыё мясцовых спевакоў і дэкламавалі вершы беларускіх паэтаў. Перад кожным нумарам праграмы з паяснялыным словам вельмі цікава выступала настаўніца беларускай мовы Надзя Бобік.

Размаўляем з Надзяй Астапчук — старшынёй праўлення гуртка БГ-КТ.

— Гурток наш існуе яшчэ няцэлы месяц, — кажа сяброўка Астапчук. — Сённяшняя вечарына — гэта наша першая работа.

— Як доўга вы падрыхтоўвалі гэтую праграму?

— Усяго каля двух тыдняў.

На заканчэнне мастацкай праграмы выступіў сябра Кастусь Майсеня —старшыня Праўлення Аддзела Беларускага таварыства ў Бельску. У кароткіх словах сардэчна падзякаваў артыстам — аматарам за ахвярную працу ў падрыхтоўцы вечарыны і заклікаў мясцовую моладзь дапамагчы гуртку БГ-КТ у далейшай яго дзейнасці.

Карыстаючыся ветлівасцю кіраўніка школы Станіслаеа Барчэўскага, потым зрабілі забаву.

Прадстаўленне вельмі спадабалася ўсім. Аркестр іграе папулярную мелодыю — «Не веру і песні»... Весела круцяцца пары. На зале бачым прыстойную Кацярынку з «Прымакоў» — Жэню Раманюк; бачым Паўлінку з «Паўлінкі» — Любу Бандарук. Нейкая залётная дзяўчына весела жартуе з Якімкам — Іванам Сцяпанюком. Аб нечым шэпчацца ў час танца з сваёй сяброўкай Мацейка — Юры Ваўранюк.

Усіх артыстаў - аматараў цяпер называюць толькі імёнамі з прадстаўлення. А колькі ж пры тым весялосці...

Змаўкае аркестр, пачынаецца песня. Тут спяваюць усе. Беларуская — «Лясная песня» — чуецца далёка ў ваколіцы.

Вясёлая і гасцінная дубяжынская моладзь! Сумна было пакідаць гэтую жыццерадасную вёску на Бельшчыне.

С. ЯНОВІЧ

На другі дзень вечарам прыбыў Карпюк. Прынёс толькі прастрэленую шапку Яроцкага. Толу не знайшоў — забралі яго немцы.

У той жа вечар вярнуўся з сваёй групай начальнік штаба Дзімітр Карповіч. Разам з імі прыйшла група польскіх парашутыстаў. Партызаны атрада імя Кастуся Каліноўскага і польскія парашутысты супольна селі пры партызанскім кастры. Беларусаў, палякаў, рускіх яднала адна барацьба, адна мэта перамагчы ненавісных фашысцкіх захопнікаў.

З кожным днём усё бліжэй быў фронт. Разам усе марылі аб недалёкай светлай будучыні — аб мірнай працы, сужыцці. Успаміналі, як некалі ў Студзеньскім паўстанні 1863 года, пад кіраўніцтвам славутага беларускага паўстанца Кастуся Каліноўскага, у гэтых лясах разам змагаліся і беларусы, і палякі супроць царызма. Доўга начамі ішлі размовы.

Чуць на небе паказаўся золак, а «Міша-Кулямётчык» ужо быў на нагах. Узяў з сабою чатырох чалавек, пайшлі па ваду. Нечакана ўводдалі, на лясной сцежцы, паказаліся нейкія людзі. Партызаны заселі за кустамі. Аказалася, былі гэта паліцыянты, Чацвёра. Быццам з-пад зямлі выскачыў перад імі Мішка. Паліцыянты не паспелі і голасу падаць, як іх умомант разброілі і звязалі рукі. Ашаломлена глядзелі на невядомых партызан. Загналі паліцыянтаў на месца стаянкі атрада. Там яны расказалі, што прыбылі ў гэты раён для аблавы. Яны заблудзіліся ў пушчы і шукалі сваёй часці. Партызанскае камандаванне вырашыла аддаць іх пад суд брыгады.

Фронт набліжаўся. Па ўсіх большых дарогах нарастаў рух вайсковых часцей. Прабіцца да чыгункі ўжо было немагчыма. Усюды стаяла бойска, пільнуючы пралятаючыя адзін за другім ваенныя эшалоны.

Было гэта 12-га ліпеня 1944 года. Пасля абеду Карповіч закінуў за плечы аўтамат, клікнуў Яроцкага, і разам пайшлі яны ў лес. Па дарозе далучыўся да іх Буслоў.

Непадалёку праходзіў гасцінец Пілатоўшчына. — Крынкі. На ім былі відаць свежыя сляды апонаў. Карповіч падшукаў добрае месца. Яны прытаіліся ў засадзе. Неўзабаве ад Пілатоўшчыны пачуўся гул матора. Прыслухоўваліся. Адна машына ці больш? З-за павароту паволі выязджала грузавая машына, а на ёй сядзела каля дзесяці немцаў. Партызаны падпусцілі машыну на невялікую адлегласць і пачалі абстрэл. Грузавік адразу застрог у пяску. Немцы з крыкам павыскаквалі і зніклі ў кустах.

Стала ціха. Карповіч загадаў Буслову бегчы ў атрад з паведамленнем аб выпадку. Сам з Яроцкім падыйшлі да грузавіка. Ён быў пусты. У кабіне чырванела кроў. Чакаючы прыбыцця камандзіра, Карповіч і Яроцкі пільна глядзелі на гасцінец. Нечакана ад Езафова на гасцінец выйшла каля ста немцаў у касках і з аўтаматамі ў руках. Абодва партызаны хутка кінуліся ў кусты. Беглі да месца стаянкі атрада. У той час атрад на чале з Карпюком ужо накіраваўся да гасцінца. З партызанамі ішла група польскіх парашутыстаў. Сустрэўшыся, Карповіч далажыў пра сітуацыю.

Камандзіры далі загады, рассыпацца ланцугом. Займалі пазіцыі ў кустах на схіле невялікага пагорку, адкуль было відаць гасцінец. Правым крылом ланцуга камандаваў Карпюк, левым крылом камандаваў Карповіч, у цэнтры знаходзілася група парашутыстаў пад камандай маёра. Набліжаўся баявы момант. У адлегласці некалькіх дзесяткаў метраў, праз кусты было відаць, як групы немцаў гоняць вясковае насельніцтва на капанне акопаў.

Нечакана застракатаў нямецкі кулямёт. Гэта заўважылі маёра. Град партызанскіх куль пасыпаўся на немцаў. Лес загудзеў ад страляніны, нізка свісталі серыі куль.

Маса вясковага народу ўмомант разбеглася па зарасніках.

Немцы прабавалі атакаваць — раз і другі. Густа падалі гітлераўскія трупы. Аднак у партызан пачало ўжо нехапаць амуніцыі, а немцы атрымалі падмацаванне. Карпюк загадаў групамі паволі адступаць у глыб пушчы. Прыкрываючыся аўтаматным агнём, партызаны зніклі ў зарасніках. Загінуў тут партызан з Валіл, Анатоль Русін.

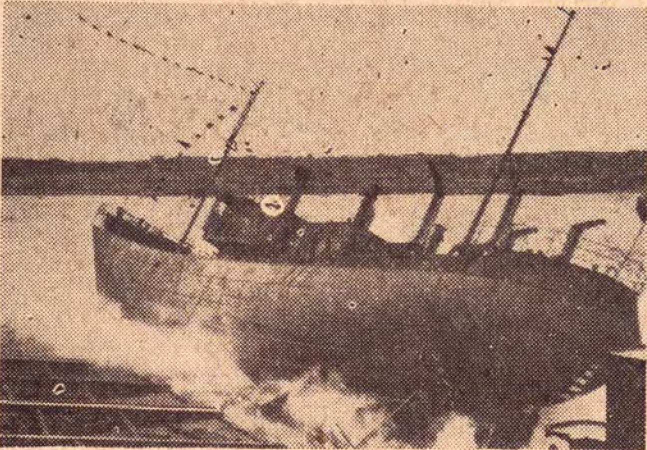
Рэшта атрада адступіла без страт. Апошнім адступаў Мішка - Кулямётчык, які да апошняй кулі біў па фашыстах.

У гэтай сутычцы немцы панеслі значныя страты. Дэсант польскіх парашутыстаў, сардэчна развітаўшыся з атрадам імя Кастуся Каліноўскага, адыйшоў на выкананне сваіх заданняў пад Беласток. Далі ім праваднікa.

(Працяг будзе)

У караблебудаўнікоў

(Ад нашага карэспандэнта)

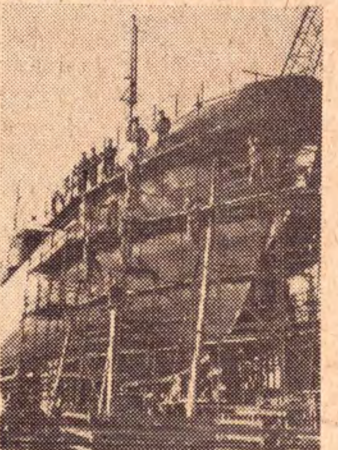

— «Плыві, мая барка, па марах і акіянах, расслаўляй імя польскага караблебудаўніка»... — урачыста гаворыць хрышчоная і разбівае аб борт бутэльку шампанскага. Рабочыя рубаюць ліны, і новы карабель пад гукі дзяржаўнага гімна і гудкоў усіх караблёў у порце паволі ссоўваецца ў мора па спускавых рэйках.

На здымку бачыце вельмі практычны новы метад бакавога спуску караблёў на ваду, які ў Гдынскай верфі ўжываецца ўжо ад пачатку гэтага года.

Поезд імчыцца ў напрамку Гданска. Вось першыя прыгарадныя станцыі — далёка, на гарызонце, у раннім тумане шырока раскінуўся горад.

Гданск — гэта старадаўні горад. Першая гі-

Новы тральшчык ужо на выканчэнні. Яшчэ тыдзень - два — і польскі флот пабольшае на яшчэ адзін карабель, абсталяваны па апошняму слову тэхнікі.

старычная нататка аб ім знойдзена ў жыцці святога Вайцеха пад датай 997 год. Цяпер праводзяцца тут вялікія работы па рэканструкцыі старажытных будоўляў горада.

Але Гданск — гэта толькі, так сказаць, частка вялікага горада Труймяста з яго навейшай архітэктурай і багатымі вітрынамі гандлёвых дамоў, з электрычнай чыгункай і цудоўнымі марскімі пляжамі, гасцініцамі. Апісанні вуліц вялікіх гарадоў вельмі да сябе падобныя... Але быць у Рыме і не бачыць папы — то тое самае, што быць у Труймесце і не бачыць карабля.

Гдынская караблебудаўнічая верф імя Парыжскай Камуны прывітала гулам мантажных цэхаў, лязгатам кранаў і шыпеннем швайсапаратаў.

Адным з галоўных заказчыкаў у верфі імя Парыжскай Камуны з'яўляецца вядомая рыбацкая фірма — ППД і УР «Одра» з Свінаўйсця пад Шчэцінам. Вось закончаны нядаўна — ужо сёмы ў гэтым годзе — рыбацкі тральшчык «Скава» пабудаваны гэтай фірме. На капітанскім мосціку сустракаю кпт. Мікалая Кулакоўскага. Нечаканая гэта сустрэча. Кпт. Кулакоўскі — мой зямляк, паходзіць з вёскі Вялікія Азяраны на Сакольшчыне. У сучасны момант з'яўляецца прадстаўніком фірмы ППД і УР «Одра» у Гдынскай верфі імя Парыжскай Камуны, прымае новапабудаваныя рыбацкія тральшчыкі і адбывае на іх пробныя рэйсы па Балтыйскаму мору. За час сваёй працы прыняў для фірмы «Одра» 45 рыбацкіх тральшчыкаў на агульную суму 366 мільёнаў злотых!

Кпт. Мікалай Кулакоўскі паказвае мне новапабудаваны тральшчык. — Салідная, добрая работа, — сцвярджае, гаворачы пра верф імя Парыжскай

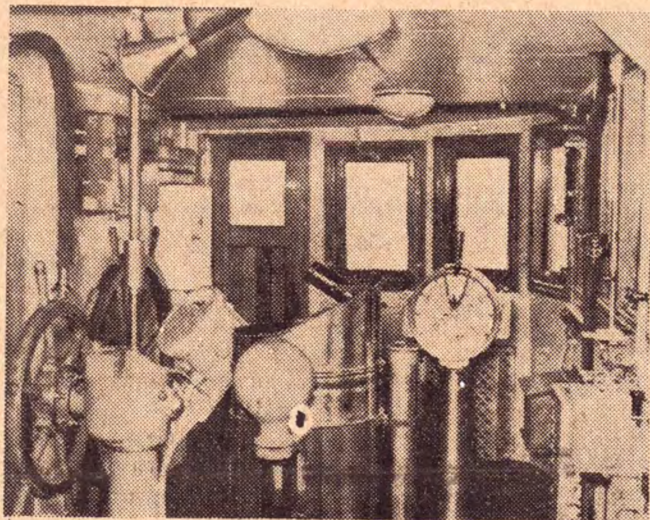

Новы тральшчык «Скава» выплывае ў пробны рэйс. Апошні агляд.

Слухаючы плёскат спакойных балтыйскіх хваль пад подмухі халоднага марского ветру, кпт. Кулакоўскаму ўспамінаецца родная аколіца — ціхія, занябалыя Вялікія Азяраны ў Сакольскім павеце.

Камуны ў Гдыні. — Наша фірма вельмі задаволена пабудаванымі тут тральшчыкамі.

С. ЯНОВІЧ

На здымку бачыце штурвальную рубку на рыбацкім тральшчыку. Угары — слухавая трубка, штурвальныя колы; направа цыферблат — гэта аўтаматычны тэлеграф для перадавання загадаў у машынную камеру; у цэнтры — штурвальная калона, кампенсацыйныя кулі, цэнтральны компас і жыра - компас; прыборы для вымярання хуткасці і абаротаў карабельных машын, і пеленгацыйныя прыборы.

Адгэтуль капітан камандуе ўсім караблём.

Толькі для жанчын

Як даглядаць маленькіх дзяцей

Кожная маці хоча, каб яе дзеці раслі здаровыя, жыццерадасныя. Але не ўсе бацькі надаюць значэнне такім пытанням, як загартоўванне дзіцячага арганізма, захоўванне правільнага рэжыму дня, выхаванне ў дзяцей культурных і гігіенічных навыкаў.

У першую чаргу дзіця павінна мець у кватэры свой куток для гульняў, дзе знаходзіліся б яго цацкі, прычым дзеці павінны самі сачыць за парадкам у ім. Гэты куток (або пакой) павінен быць самым сухім і светлым у кватэры.

Пакой, дзе знаходзяцца дзеці, неабходна часта (3—4 разы ў дзень) праветрываць. Нельга курыць у прысутнасці дзяцей, бо тытунёвы дым асабліва шкодна ўплывае на здароўе.

З першых дзён жыцця дзіцяці неабходна ўстанавіць цвёрды распарадак дня: у пэўныя гадзіны яно павінна есці, спаць, гуляць. Цвёрды распарадак аказвае вялікі ўплыў на паводзіны дзяцей. Калі, напрыклад, дзіця прывыкла есці ў пэўныя гадзіны, яно сядзе за стол без усялякіх капрызаў і ўгавораў.

Ежа павінна быць разнастайнай і ўтрымліваць дастатковую колькасць вітамінаў і мінеральных солей. Дзеці дашкольнага ўзросту павінны есці чатыры разы на дзень. Часта бацькі скардзяцца, што дзеці дрэнна ядуць. Асноўнай прычынай гэтага бывае беспарадачнае кармленне. Ласункі, якія даюць дзецям перад снеданнем, або абедам, выклікаюць у іх дрэнны апетыт.

Спаць дзеці павінны не менш чым 12 гадзін у суткі, з іх 1,5 — 2 гадзіны — днём. Перад сном неабходна праветрываць пакой. З малых год трэба прывучаць дзяцей да выканання раду гігіенічных правіл: мыць рукі перад ядой, самастойна есці, карыстацца насавой хустачкай, сурвэткай З 5—6-гадовага ўзросту неабходна прывучаць малых чысціць зубы, сачыць за чыстатой свайго адзення і акуратна складваць яго перад сном.

Выхаванне і замацаванне ў дзіцяці тых або іншых гігіенічных навыкаў залежыць ад асабістага прыкладу саміх бацькоў. Трэба заўсёды памятаць, што паводзіны дарослых вельмі ўплываюць на дзяцей. Рэзкі, грубы тон, дрэнныя адносіны дарослых паміж сабой адмоўна ўплываюць на паводзіны дзяцей.

Каб дзіця менш хварэла, расло здаровым і жыццерадасным, неабходна загартоўваць арганізм з першых год яго жыцця.

Загартоўваць арганізм дзіцяці трэба паступова, папярэдне параіўшыся з урачом. Вельмі карысныя рэгулярныя прагулкі на свежым паветры. З дзецьмі ва ўзросце ад года да трох трэба гуляць зімой два разы на дзень, у сярэднім 1 — 2 гадзіны. Важна таксама правільна апранаць дзіця. Вельмі цёплае і цяжкае адзенне — шкоднае. Залішняе пераграванне можа садзейнічаць узнікненню раду прастудных захворванняў. Пажадана, каб дзеці 6—7-гадовага ўзросту займаліся ранішай гімнастыкай.

З. СЕРГІЕВІЧ

урач

Вучыся ўмеру добрым манерам:

На вуліцы

На вуліцы прынята хадзіць па правым баку тратуара, уступаючы дарогу жанчынам, пажылым людзям і інвалідам. Заўважыўшы пажылога чалавека або інваліда, якому цяжка аднаму перайсці вуліцу, трэба дапамагчы яму, як бы вы ні спяшаліся.

Сустрэўшы на вуліцы знаёмага, нядобра ва ўвесь голас клікаць яго, а таксама размаўляць з ім прама пасярод тратуара. Лепш у гэтым выпадку адыйсці ўбок.

Толькі грубыя і нявыхаваныя людзі «ўрываюцца» ў трамвай, аўтобус або тралейбус, расштурхоўваючы ўсіх на сваім шляху. Пры пасадцы ў трамвай мужчына прапускае ўперадзе сябе жанчыну або пажылога чалавека, у выпадку патрэбы дапамагае ім увайсці ў вагон; уваходзячы ў аўтобус або тралейбус, трэба прытрымлівацца чаргі, аказваючы, аднак перавагу жанчынам і пажылым людзям

З трамвая, аўтобуса або тралейбуса трэба выйсці так, каб было зручна не толькі вам і вашай спадарожніцы, але і іншым. Мужчына выходзіць першым і памагае жанчыне сыйсці. Нават у перапоўненым вагоне можна прасоўвацца да выхаду без штурхатні, дапамагчы пажыламу чалавеку, інваліду або жанчыне выйсці, ахоўваючы іх ад штуршкоў.

У легкавую аўтамашыну мужчына садзіцца апошнім і пакідае яе першым, дапамагаючы жанчынам і пажылым людзям увайсці і выйсці.

Непрыемнае ўражанне робіць той, хто моцна рагоча ў трамваі, аўтобусе або тралейбусе, уступае ў спрэчку або ў пабочную размову з кандуктарам. Тым самым ён звяртае на сябе ўсеагульную ўвагу, падымае шум, які раздражняльна дзейнічае на пасажыраў, сярод якіх могуць аказацца стомленыя людзі.

З польскага мастацтва

У магазіне ЦПЛіА

У мінулым тыдні ў магазіне ЦПЛіА (Цэнтралі промыслу людовага і артыстычнага) на Ліповай вуліцы ў Беластоку была адкрыта польская народная выразанка. На адкрыцці гэтай выстаўкі прысутнічала мастачка народнай лавіцкай выразанкі Чэся Канопка з вёскі Катары (павет Астралэнка), якая паказвала мастацтва сваіх рук. Яна

з'яўляецца адной з найбольш таленавітых мастачак народнай выразанкі ў Польшчы. Нядаўна атрымала яна запрашэнне на паездку ў Лондан, каб там паказаць сваё мастацтва.

Варта наведаць магазін ЦПЛіА на вуліцы Ліповай у Беластоку і паглядзець сапраўдна прыгожыя выразанкі Чэсі Канопка, а таксама і выразанкі іншых мастакоў у Польшчы.

У гэтым жа магазіне можна ўбачыць таксама народныя вырабы беларускіх сялян, а менавіта — кашы (кабялкі), саламяныя маты і хаднікі, гаршкі і збанкі, а таксама дываны, якія вырабляюцца на Сакольшчыне. (мх)

Гэта цікава

Мэбля з пластмасы

Перад намі прыгожая на выгляд новая шафа для вопраткі. Можа быць, на яе выраб пайшло лепшае чырвонае дрэва або карэльская бяроза? Не, знешняя частка шафы абліцавана... фольгай з пластмасы. Не патрэбна цяпер дарагакаштуюча паліроўка, не страшны выпадковыя драпіны; у выпадку патрэбы такая шафа добра мыецца вадой. І, што самае галоўнае, вытворчасць мэблі з пластмасы дазваляе эканоміць вялікую колькасць каштоўнага дрэва. Вучоныя і інжынеры ГДР стварылі цэлы рад новых узораў мэблі з пластычных мас.

Для вырабу сталоў, напрыклад, шырока выкарыстоўваюцца празрыстыя пласціны з пластмасы. Мяккая мэбля робіцца з сінтэтычных матэрыялаў, у тым ліку з перлонавага штапельнага валакна. Народнае прадпрыемства ў Эйленбургу з канца мінулага года выпускае мэблю толькі з новага матэрыялу — пласцін з драўлянай масы (у састаў яе ўваходзяць драўляныя апілкі, адыходы драўніны і спецыяльныя вяжучыя рэчывы). У мэблевай прамысловасці замест чырвонага бука пры вырабе кухоннай мэблі шырока прымяняюць цяпер пліткі з цвёрдага валакна. А якая зручная створана нямецкімі спецыялістамі разборная мэбля: у выпадку неабходнасці абстаноўка поўнага пакою можа быць укладзена ў адну шафу для вопраткі.

На прадпрыемствах ГДР пачалася серыйная вытворчасць мэблі з новых матэрыялаў.

Хроніка БГ-КТ

26 лістапада ў чытальні Клуба міжнароднай кніжкі і друку ў Беластоку адбыўся даклад рэдактара беластоцкага радыё сябра У. Лазінскага прысвечаны міжнароднай сітуацыі. Пасля даклада быў высветлены савецкі фільм — «Гары, зорка чырвоная». Прысутных было каля 200 асоб — членаў Беларускага таварыства ў Беластоку.

Гэту вечарыну арганізаваў мясцовы Гарадскі Аддзел БГ-КТ супольна з кіраўніцтвам МПіК.

* * *

29 лістапада ў вёсцы Гацькі адбыўся сход моладзі, на якім вырашана ўтварыць гурток беларускага таварыства.

У склад праўлення гуртка выбрана: — Кастуся Уласюка (старшынёю), Любу Маркевіч (сакратаром), Рыгора Радзіванюка (касірам), Мікалая Юзвюка і Фёдара Га[illegible]іну.

У гурток уступіла 16 асоб. Адразу ж пастаноўлена наладзіць беларускае прадстаўленне. У сувязі з III З'ездам ПАРП члены гуртка вырашылі, сваімі сіламі, арганізаваць святліцу ў будынку магазіна былога сельскагаспадарчага кааператыва.

На сходзе прысутнічаў старшыня Праўлення Павятовага Аддзела БГ-КТ у Бельску сябра Кастусь Майсеня.

* * *

30 лістапада ў Беластоку адбылося пасяджэнне Прэзідыума Галоўнага Праўлення БГ-КТ пры ўдзеле запрошаных сакратароў і старшынь аддзелаў Беларускага Таварыства. Абмяркоўвалася дагэтуляшняя дзейнасць аддзелаў БГ-КТ.

* * *

Жыхар горада Беластока сябра Васіль Літвінчык для бібліятэкі мясцовага Гарадскога Аддзела БГ-КТ падарыў бясплатна 200 уласных кніжак на беларускай, рускай і польскай мовах.

Праўленне Гарадскога Аддзела БГ-КТ за так вялікі падарунак выносіць сябру Васілю Літвінчыку шчырую падзяку. (ся)

У гонар III З'езду партыі

Сяляне будуюць школы і дарогі

Па ініцыятыве партыйнай арганізацыі ў вёсцы Нова Воля, Сакольскага павета, сяляне пастанавілі грамадскім чынам пабудаваць новую сямікласную школу. Жыхары Новай Волі ўжо сабралі 18 тысяч злотых. Сяляне навакольных вёсак таксама абавязаліся дапамагчы. Усе нефаховыя работы пры пабудове школы сяляне выконваюць самі.

Прэзідыум ПРН, падтрымліваючы ініцыятыву сялян, прызнаў на пачатак 50 тыс. зл. на пабудову гэтай школы. Пабудова ўжо распачалася.

У 1960 годзе дзеці з Новай Волі і навакольных вёсак будуць ужо вучыцца ў новай школе. Дагэтуль яны вучацца ў 5-ці цесных сялянскіх хатках.

* * *

Салдаты вайсковай часці ВОП у Беластоку абавязаліся пабудаваць сямікласную школу ў прыгранічнай вёсцы Навадзель на Сакольшчыне. Афіцэр гэтай часці, капітан Фарына, у час выбараў у рады народовых быў выбраны насельніцтвам Сакольшчыны на раднага ВРН. Як бачым, радны Фарына ўтрымоўвае нядрэнную сувязь са сваімі выбаршчыкамі.

* * *

Сяляне з вёскі Талькоўшчына на Сакольшчыне, абавязаліся грамадскім чынам наладзіць дарогу на трасе Талькоўшчына — Супрасль.

* * *

У канцы мінулага месяца Павятовы Камітэт партыі ў Саколцы скліkaў нараду сакратароў пярвічных партыйных арганізацый павета. Усе сакратары выказваліся, што амаль у кожнай вёсцы ёсць вялікія магчымасці ўзняць працоўнае сялянства да грамадскіх чынаў у гонар III З'езду ПАРП. Сяляне пойдуць ахвотна да такой працы, справа толькі ў спецыялістах, якія змаглі б пакіраваць імі пры пабудове дарогі, святліцы, ці ў іншай працы.

Падобная нарада адбудзецца з актывістамі рад нарадовых. Павятовы Камітэт разлічвае, што шмат спецыялістаў рад нарадовых дапамогуць сялянам у працы пры рэалізацыі грамадскіх чынаў. (вб)

* * *

Пастанова апошняга Пленума ЦК ПАРП аб скліканні і вызначэнні тэрміну III З'езду партыі прынята была народам краіны шматлікімі абавязацельствамі. Для адзначэння З'езду рабочыя і сяляне на сваіх участках працы абавязваюцца выпрацаваць дадатковыя грошы на патрэбы грамадства.

У рэалізацыі абавязацельстваў не адстаюць таксама працоўныя Беласточчыны.

Звозка камення на месца будовы вул. Сасновай у Беластоку.

Дадатковай вытворчасцю прадпрыемстваў, дзесяткамі кіламетраў

Вуліца дакладна вызначана. Рука масцільшчыка па-майстэрску кладзе каменне — будуецца новая вуліца з новай маставой.

новых дарог, будовай новых школ — вось чым вітае грамадскасць нашага ваяводства III З'езд.

Калектыў рабочых Гарадскога Прадпрыемства рамонту дарог у Беластоку, абавязаўся грамадскім чынам да 15 снежня г. г. даць дадатковую вытворчасць на звыш 400 тыс. злотых.

Дзеці на Дом-помнік К. Каліноўскаму

У мінулым тыдні вучні пачатковай школы ў Сядлісках ля Гіжыцка прыслалі на пабудову Дома-помніка К. Каліноўскаму ў Беластоку 63 зл. 50 гр.

За прыкладам вучняў школы ў Сядлісках павінны пайсці і нашыя школы ў Беласточчыне. (мб)

Дуброўскія коні на экспарт

Дуброўшчына ўжо здаўна славіцца гадоўляй добрых коней. Выступае тут парода так званага сакольскага каня, вельмі прыгоднага для працы на гаспадарцы, а таксама для гарадскога транспарту. У апошні час коньмі з Дуброўшчыны пачала цікавіцца заграніца. Плацяць за іх нядрэнна.

10 кастрычніка г. г. на кірмашы ў Саколцы куплена на экспарт 7 жарабцоў ад сялян з Дуброўскага павета. Сяляне за кожнага з іх атрымалі ад 30 да 40 тысяч злотых. (вб)

Яшчэ раз аб трансліраванні беларускіх радыёперадач

Як інфармуе нас «Польскае радыё», у Беластоку ў 1959 годзе беластоцкая радыёстанцыя будзе працаваць на новай даўжыні хваль — 219,4 метраў. У наступным годзе будзе таксама закончана пабудова новай радыёмачты і іншых установак. Гэта моцна павялічыць сілу радыёстанцыі і чысціню прыёму.

Радыёстанцыя ў Беластоку — гэта адна з маннейшых радыёстанцый у Польшчы. Яе перадачы часамі чуваць на звычайных радыёпрыёмніках нават і на захадзе Еўропы. Таму, пры добрай волі кіраўнікоў некаторых блізкіх ад Беластока радыёвузлоў, можна было б трансліраваць беларускія радыёперадачы праз гэтыя радыёвузлы.

А калі будзе закончана новая радыёмачта і адпаведныя ўстаноўкі, дык усе без выбару радыёвузлы на Беласточчыне змогуць свабодна трансліраваць перадачы Беластоцкай радыёстанцыі. (ся)

На Дом-помнік К. Каліноўскаму ў Беластоку

Сёння падаем прозвішчы новых чытачоў, якія прыслалі грошы на пабудову Дома - помніка К. Каліноўскаму на адрас рэдакцыі:

1) Туржаньска — Беласток	15 зл.
2) А. М. — Беласток	15 зл.
3) Сахарчук — Беласток	10 зл.
4) М. Вакула — Беласток	10 зл.
5) Ул. Юзвюк — Беласток	15 зл.
6) Садоўскі — Беласток	10 зл.
7) А. К. — Беласток	5,80 зл.

(Працяг будзе)

Усім чытачам, якія падтрымалі наш заклік — вялікае дзякуй.

„NIWA"

Organ ZG BTSK. Adres ZG BTSK: Białystok. M. C. Skłodowskiej 7. tel. 54-14.
Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok. ul. Wesołowskiego 1. tel. centr. 37-41. red. naczelny i sekretariat 25-89.
Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa".
Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł. kwartalnie — 7.20 zł. półrocznie — 14.40 zł., rocznie — 28.80 zł.
Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć, na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.
Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł. półrocznie — 20.30 zł. i rocznie — 40.60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.
Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONA" Warszawa. Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto N.B.P. Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4.16
Nkł. 5.000 Błtk. E-

Свята настаўніка

На здымку: прэзідыум урачыстага з'езду настаўнікаў, які адбыўся 29.XI.1958 г. ў Беластоку.

29 лістапада г. г. у вялікай аулі Медыцынскай Акадэміі ў Беластоку сабралося больш 800 настаўнікаў з Беластоцкага павета. Яны старыя ветэраны настаўніцкай працы, якія правялі ў школе амаль усё сваё жыццё і маладыя, якія толькі што пачалі працу на гэтай ганаровай ніве, прыехалі тут разам урачыста святкаваць сваё свята.

Таварыш Камінскі І-шы сакратар Павятовага Камітэта Партыі ў Беластоку ў цёплых славах зрабіў падсумаванне працы настаўнікаў Беластоцкага павета. Пасля выступаў старшыня Прэзідыума Павятовай Рады нарадовай у Беластоку — Стшалкоўскі, прадстаўнікі асветных і маладзёжных улад. Усе яны славілі труд настаўніка і падкрэслівалі іх ролю на вёсцы.

За ахвярную працу настаўнікам былі ўручаны розныя ўзнагароды на агульную суму 66 тысяч злотых і шмат такіх ўзнагарод, як: талоны на матацыклы, шыфальныя машыны, бібліятэчкі і інш.

Пасля афіцыяльнай часткі, настаўнікі пабывалі ў тэатры, потым адбыўся супольны абед і забава аж да самага дня. Настаўнікі раз'язджаліся дамоў з той думкай, што за год сустрэнуць сваё свята яшчэ весялей, з новымі творчымі дасягненнямі і поспехамі.

Тэкст і фота — А. А.

З узнагародамі Вас, майстры педагагічнай справы!

Дзень 22-га лістапада — гэта Міжнародны дзень Карты Настаўніка, дзень свята выхавацеляў нашых дзяцей.

З пачуццём велізарнай радасці наша грамадскасць сустрэла ўзнагароджанне настаўнікаў залатымі і сярэбранымі крыжамі і адзнакамі, а таксама ўзнагароджанне грашыма і каштоўнымі прадметамі.

На ўрачыстай акадэміі 22 лістапада ў Беластоку ўзнагароджана 19 настаўнікаў Беласточчыны залатымі і сярэбранымі крыжамі і адзнакамі.

Сярод узнагароджаных сярэбранымі крыжамі ёсць таксама двое настаўнікаў з беларускіх школ. Імі з'яўляюцца дырэктар агульнаадукацыйнага ліцэя ў Гайнаўцы Анастасія Тропак і настаўніца педагагічнага ліцэя ў Бельску-Падляскім Галена Стшэлецка.

З высокай узнагародай Вас, майстры педагагічнай справы! Слаўных, вялікіх Вам перамог на ніве народнай асветы! М. Х.

Беларускі каляндар на 1959 год

Як паведамляе нас выдавецкі аддзел ГП БГ-КТ, у мінулым тыдні быў здадзены ў набор беларускі каляндар на 1959 год. Каляндар аб аб'ёме 64 старонак выйдзе з друку ў канцы гэтага месяца. Разам з перасылкай ён будзе каштаваць 5 зл.

Заказы дасылаць па адрасу: Галоўнае Праўленне БГ-КТ у Беластоку вул. М. Складоўскай 7.

Па слядах нашых інтэрвенцый

У 38 (134) нумары «Нівы» была змешчана нататкa пад загалоўкам «Як доўга будуць чакаць», у якой было напісана аб неабходнасці рамонту дарогі ў вёсцы Цялушкі (Бельскі павет).

Днямі Прэзідыум Павятовай Рады нарадовай. Аддзел Камунікацыі ў Бельску - Падляскім паведаміў, што брук у вёсцы Цялушкі ўжо адрамантаваны і пабудаваны бетонны спуст - перамычка.

Гэта яшчэ не клуб!

У № 47 (143) «Нівы» была змешчана інфармацыя нашага карэспандэнта — «Жыхары вёскі Навасёлкі маюць свой клуб».

Як аказалася, у клубе аднак няма яшчэ ані бібліятэчнага пункта ані чытальні. Час-ад-часу адбываюцца тут толькі вясковыя забавы. (ся)

КОРАТКА

Пачынаючы ад 24.XI. г. г. цана 1 кг. яек узрасла з 30 зл. да 34 зл.

*

Польскі Нацыянальны банк у снежні г. г. выпусціць новыя 5-златовыя манеты, зробленыя з лёгкага металу. Старыя папяровыя 5-златовыя манеты будуць курсіраваць да 1960 г. У 1960 годзе будуць выведзены з курсу.

Матчына пудзіла

— Зараз жа кінь малаток, а т з цябе яшчэ рабочы выйдзе!..

Мал. М. Батнага

У цырку

Сын:

— Глянь, татка, — во — Леў. Кажуць, ён есць людзей.

Бацька:

— Ат, гэта можа ў цёплых краях, а ў нас людзей з'ядае... гарэлка.

(х)

Трэба праверыць...

— Куды вы спяшаецеся так рана?

— Ды, вось, бачыце— справа такая: на майго бацьку ўзвялі паклёп, што ён украў сярэбраныя лыжкі. Дык я і бягу да ювеліра паказаць іх — няхай скажа, ці сапраўды гэта серабро.

Хоць позна, але ўспомніў

Паблядне́ўшая і ўсхваляваная жонка адчыняе дзверы мужу, які вярнуўся позна ноччу з камандзіроўкі. Той, нічога не заўважыўшы, распрануўся і сеў за стол, пачаў вячэраць. Раптам адчыняюцца дзверы балкона і адтуль у пакой заходзіць сябра гаспадара.

— Ты адкуль гэта? — вылупіў вочы ад здзіўлення і неспадзявання гаспадар.

— Ды вось, бачыш, быў у адной знаёмай, кватэра якой над вамі, але прыехаў яе муж і я вымушан уцякаць праз балкон, спусціўшыся на ваш.

— Цікава! — Зарагатаў гаспадар. — Ты вельмі дасціпна зрабіў!

Пагутарыўшы пару хвілін, госць развітаўся і пайшоў. Гаспадар працягваў вячэраць. Раптам ён ляснуў кулаком жонку па спіне.

— Ты чаго?! — залементавала яна.

— Я толькі цяпер ўспомніў, што над намі больш паверхаў няма!

— Я гатоў дзеля вас на месяц злётаць.

— Ну, цяпер гэта не так ужо складана!

Мал. Э. Зм-йра.

Гата сказаў...

Унучка да бабкі:

— Бабуся, а бабуся! Сунь свой нос у чарнілі-цу.

— Што ты, унучка! Ці ж можна гэтак!

— А чаму ж тады тата сказаў мамцы, што ты ўсюды соваеш свой нос?

Сіла прывычкі

Цяжка хворы чалавек просіць знаёмага скрыпача, каб ён іграў на яго хаўтурах. Музыкант, які ў той час думаў аб нечым іншым, з належнай яму далікатнасцю адказаў:

— З вялікім задавальненнем! А што б вы хацелі пачуць?

Ашчадная кніжачка

Вядома, ашчадная кніжка — добрая рэч, толькі ў большасці грамадзян паміж рознымі кнігамі якраз яе няма.

Сярод нас спатыкаюцца грамадзяне, вельмі незадаволеныя ашчаднымі кніжкамі. Мой знаёмы як убачыць ашчадную кніжку, то чырвоным зробіцца, як індык і кашляць пачынае, быццам яму гэтая кніжка ўпоперак горла стала.

Справа ў тым, што жонка знаёмага трымае грошы ў ашчаднай касе, а, як самі ведаеце, дарагія чытачы, спакус у жыцці многа.

Выпадкова зайшоў я ў піўную выпіць бакал піва. Сяджу перад бакалам і гляджу на чалавека, што прымасціўся за наступным сталом.

На вусах у гэтага чалавека кроплі піва блішчаць, як раса, а сам плача, як стары бабёр. Узяў я свой бакал, прысеў да яго за столік і пытаю:

— Скажы людзі чалавеча, што за прычына, якая бяда грызе цябе? А грамадзянін адказвае:

— Ашчадная кніжка!

Я стаў прасіць, каб чалавек расказаў мне па парадку аб гэтай кніжцы.

— «Спаткаў я ў сваім жыцці, — кажа той, — паненку курносую, над губамі ў яе была бародаўка, ногі крывыя, грудзі такія плоскія, хоць ты ў даміно гуляй. Але гаварылі, што ў гэтай паненкі была ашчадная кніжка.

Стаў я заходзіць да яе часцей і аднойчы неяк гавару:

— Дазвольце, даражэнькая, заглянуць у вашу кніжачку.

Яна адкрыла яе на момант.

Людцы мае! Я рад быў скакаць «Лявоніху». Прыгледзеўся да паненкі і бачу: носік у яе роўненькі, замест бародаўкі прывабная мушка, ножкі, як у сарны і грудзі абяцаючыя, адным словам цацка.

Пасля вяселля, калі госці разышліся, і паненка ўжо храпела, я яшчэ раз заглянуў у ашчадную кніжачку і... слаба мне стала. У кніжачцы было напісана 500 зл., а мне тады ў спеху паказалася 50 000, таму, што апошнія два нулі адносіліся да дробнай манеты».

Цяпер я ведаю, што да ашчадных кніжак трэба прыглядацца больш уважна, чым да паненак.

Дзядзька Лявоны.

Філасофская крама „Мудрагарпаліца"

(Купляем і прадаем бясплатна)

Калі мудрэц быў яшчэ малышом, нехта спытаў у яго: «Хто старэйшы, ці ты, ці твой брат?» — «У мінулым годзе маці аб'явіла, што брат старэйшы за мяне на год, — сказаў мудрэц. — значыць, цяпер мы аднагодкі».

* * *

Адзін чалавек жаліўся мудрацу, што ў яго хаце няма сонца. «А ў полі ў цябе ёсць сонца?» — спытаўся мудрэц. «Ёсць», — адказаў той.

«— У такім выпадку, — заўважыў мудрэц, — перанясі сваю хату ў поле».

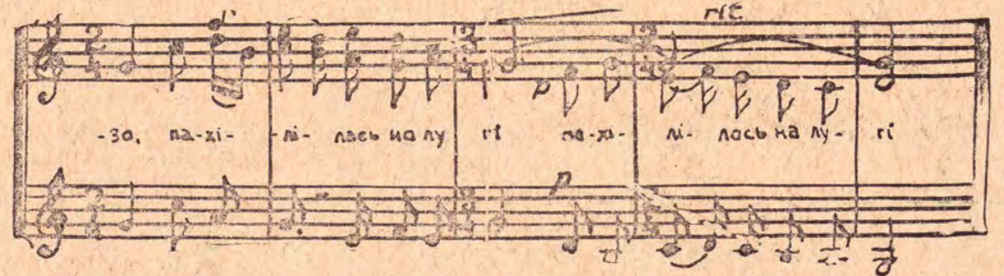
За гумар плацім па 20 зл. ад штукі. Рэдакцыя мае права выбару.

Ой ты, белая бяроза

Беларуская народная песня.

Запіс Р. ШЫРМЫ. *Гарманізацыя І. ШВЯДАСА*

Ой ты, белая бяроза, (2)
Пахілілась на лугі.

Ой, пахілілась на лугі, (2)
На крутыя берагі.

Ой, на беражку пясочак (2)
На пясочку садочак.

Ой, у тым садочку салавей, (2)
Салавейка - салавей.

Ой, салавейка - салавей, (2)
Не шчабячы — скора дзень.

Ой, зашчабячы чуць зара, — (2)
У мяне мамачкі няма.

На вуліцы ў Плёсках сядзіць чорт

Чаго гэта самаход так сапе і варчыць, стоячы пасярэдзіне вуліцы? Нібы хоча ехаць, але толькі кускі гнілога балота ляцяць кругом, а самаход ні з месца. Хто яму не дае ехаць? За колы ж ніхто яго не трымае!

Пастойце, пастойце, не трымае, кажаце, а пастаўце вы сваю нагу каля самахода і паспрабуйце потым выцягнуць, тады скажаце, ці ніхто яе не трымае. Я вам кажу — на вуліцы ў Плёсках сядзіць чорт і ён трымае вось гэтую машыну на месцы.

Што? Як прагнаць гнілога, смярдзячага чорта? Звычайна, вы-брукаваць вуліцу, вось так, як вунь той кавалак. Яго выбрукавалі свае брукары — ёсць такія ў вёсцы. Чаму не выбрукавалі ўсяе вуліцы? Не хапіла камення.

Вы раіце плёскаўцам прывезці камення і выбрукаваць усю вуліцу? Я гэтае ж самае раю. Камення многа, брукары ёсць, толькі крыху ахвоты — і чорт уцячэ з вуліцы.

На падставе ліста
ПЕЦІ ІВАНЮКА
апрацавала В. Л.

На матчы

У часе баксёрскага матчу адзін з гледачоў захапляецца:

— Ах, які ж гэта цудоўны спорт!

— А вы таксама баксёр? — спытаў сядзеўшы побач яго чалавек.

— Не, я зубны лекар, — адказаў той.

УЛ. ХАДАК
Ласінка
Гайнаўскі павет

Чаму гэта?

Каця пытаецца ў мужа:

— Чаму ты выразаў з газеты ўрывак «Як мне лабіцца, каб жыць сто год».

— Бо я не хацеў, каб ты прачытала яго.

Адной думкі

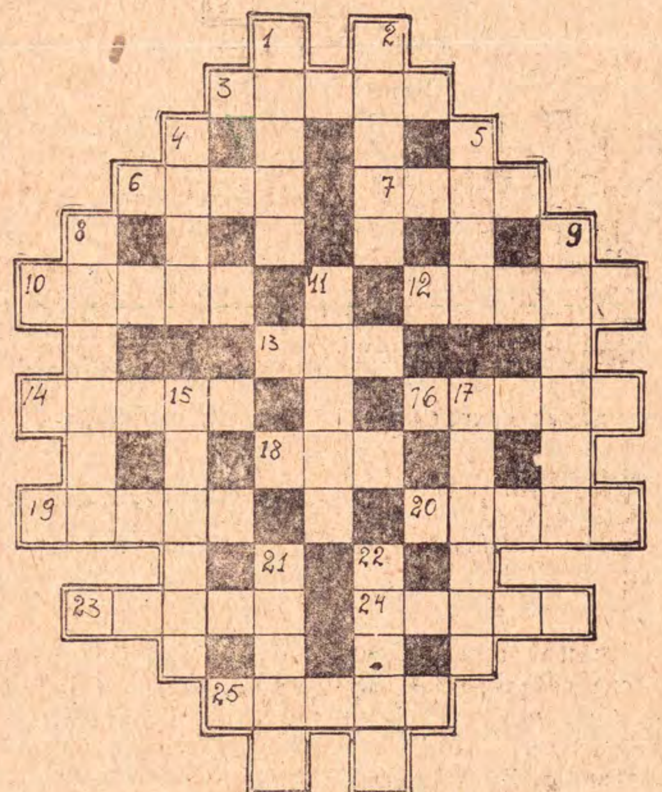
Зубны ўрач да пацыента:

— Гэты зуб я лаўно вырваў бы, калі б ён быў мой.

Пацыент:

— Я таксама, калі б ён быў ваш.

КРАСВОРД

1) Ён выступае ў «Ціхім Доне» (Шолахава).
2) Жаночае імя.
3) Хвойнае дрэва.
4) Часта бывае вечарам, уначы і рана.
5) Першая частка назвы сталіцы Мангольскай Народнай Рэспублікі.
6) У ёй заўсёды ёсць вада.
7) Ужываецца для гатавання ежы.
8) Хатняя жывёла.
9) Каб устала, дык да неба дастала б.
10) Не авечка і не каза, а бляе.
11) Танчэй яго пражы не знойдзеш ў прадажы.
12) Ня гэта, а...
13) Не каваль, а з абцугамі
14) Без яго і каваль нічога не зробіць.
15) Дзе носам даткне, там знак стае.
16) Не брэша, а ў хату не пускае.
17) Гароднiна.
18) Застаецца па зламанай галіне.
19) Прыгожа малюе розныя ўзоры.
20) Бяжыць і струменіць, цурчыць, пералiваецца, у траве хаваецца.
21) Вялікі індыйскі пісьменнік
22) Не есць і не п'е, а гаворыць
23) Дае нам мёд.
24) Патрэбная каровам.
25) Усё жыццё іголкі возіць.

Сярод чытачоў, якія да 20 XII. г. г. правільна развяжуць красворд і прышлюць адказы ў рэдакцыю будуць разлясаваны кніжныя ўзнагароды.

Дзе „Ніва" завітае — у сэрцы радасць засвітае.